

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

PANEL

YENİ VAKIFLAR YASASININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

Yayına Hazırlayan
Dr. Ahmet Zeki BULUNÇ

02.04.2008

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Prof. Dr. M. Selçuk USLU

Başkent Üniversitesi
Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü

Prof. Dr. Mehmet HABERAL

Başkent Üniversitesi Rektörü

PANEL YÖNETİCİSİ

Prof. Dr. Ahmet MUMCU

Başkent Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Kamu Hukuku Bölüm Başkanı

PANELİSTLER

Doç. Dr. Ali AKYILDIZ

Kırıkkale Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Yaşar Nuri ÖZTÜRK

Halkın Yükselişi Partisi Genel Başkanı

Sadi SOMUNCUOĞLU

Eski Devlet Bakanı

Tarih: 02 Nisan 2008 Saat:14.00

Yer: Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampusu Prof. Dr. İhsan Doğramacı
Konferans Salonu Eskişehir Yolu 20.Km. ANKARA

Tel: 0312 234 14 11 • Faks: 0312 234 15 46

<http://sam.baskent.edu.tr> E-posta: sam@baskent.edu.tr

SUNUCU- Sayın Rektör, değerli misafirler ve şu anda ekranları başında bizleri izleyen Kanal B'nin değerli izleyicileri; Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından düzenlenen ve yeni Vakıflar Yasası'nın değerlendirileceği panelimize hoş geldiniz.

Konuşmasını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü Prof. Dr. Sayın Selçuk Uslu'yu kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. SELÇUK USLU (Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü)- Sayın Rektörüm, Sayın Bakanlar, değerli meslektaşlarım, değerli konuklar, sevgili öğrenciler; Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin düzenlediği ve yeni Vakıflar Yasası'nın değerlendireceği toplantıya hoş geldiniz.

Toplantıya başlamadan önce bu yasayla ilgili size iki makaleden yaptığım alıntıyı okuyacağım. Bir tanesi, Prof. Dr. Anıl Çeçen'in makalesinin sonuç kısmında şöyle denmektedir: “Bütün mesele, ulusal ve üniter Türk devletinin kaldırılması ve yerine yeni Bizans projesi doğrultusunda gayrimüslim eyaletlerden oluşacak bir bölgesel federasyonun kurulması olarak görünmektedir. Emperyal ülkelerle işbirliği içinde olan gayrimüslim unsurların Türk varlığına son verecek derecede örgütlenmelerinde yeni Vakıflar Yasası'nın bir dönüm noktası olacağı anlaşılmaktadır.” Bu bir saptama.

İkincisi, Doç. Dr. Ali Akyıldız'ın -biraz sonra aramızda olacak konuşmacılarımızdan bir tanesi- makalesinden aldığım bir paragrafta, şöyle denmektedir: “Vakıflar Kanunu Tasarısı yasalaşması halinde, kısa vadede Türkiye'nin felaketine yol açıcı, Türkiye'yi etnik bölücü ve dinsel hareketlerin kaskacına düşürücü, yabancı fonlar tarafından siyasal sistemin kuşatılmasını sağlayıcı, Türkiye karşıtı diaspora ve lobilerin bizatihi Türkiye içinde sorunsuzca barınacağı güvenli hukuksal bünyelere meydan verici, özetle son derecede zararlı ve milli menfaatlere aykırı bir düzenlemedir.” Bu da ikinci saptama.

Efendim, diyebilirsiniz ki, “sen de karşıt iki tane görüş bulmuş, çıkarmışsın, onları okuyorsun bize.” Burada söylenenler çok ciddi, bizim milli menfaatlerimizi zedeleyen unsurlar; bir yasada bunlar varsa,

bu yasanın olumlu taraflarından bence bahsetmenin imkânı yoktur. Şimdi bu panelde bunlar değerlendirilecektir.

Tekrar hoş geldiniz diyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

SUNUCU- Değerli misafirlerimiz; panelin açış konuşmasını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Mehmet Haberal'ı kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. MEHMET HABERAL (Başkent Üniversitesi Rektörü)-

Çok değerli konuklar, sevgili öğrenciler; biz Başkent Üniversitesi olarak, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi olarak burada hep ülkemizin geleceğini ilgilendirecek konuları getiriyoruz ve üniversite olmanın görevini yapıyoruz. Üniversitenin görevi budur. Atatürk, "benim manevi mirasım bilim ve akıldır" dedi. Bugün dünya eğer bugünkü noktaya geldiyse, onu elbette akla ve bilime borçludur. Ne diyoruz burada; dünyanın bütün ülkelerinde üniversiteler, o ülkelerin yol göstericisidir. Ülkelerin üniversiteleri ne kadar güçlü ise, o ülkeler de o kadar güçlüdür. Dolayısıyla biz, Başkent Üniversitelerini olarak, Başkent Üniversitesi olarak ülkemize olan görevimizi yapıyoruz; bu, bizim görevimizdir. Görevimiz gördüğümüz bilimsel gerçekleri ülkemizin gündemine getirmektir.

Elbet ki her dönemde ülkeyi yönetenler değişir, ama akıl ve bilim değişmez. Dolayısıyla burada bugün de gerçekten ülkemizin geleceğinde çok etkili olacak bir konuyu gündeme getiriyoruz ve hem toplumumuzun, hem de sizlerin görüşüne sunuyoruz.

Değerli konuklar; ben burada genelde bu toplantılarla ilgili açış konuşmaları yaparım ve o konuşmalarda da hep şunu söylerim: Benim ülkem bir vahadır. Tarih boyunca hep böyle oldu, bütün yabancıların hep gözleri üzerinde oldu, hep onların ilgisini çekti; doğal olarak çekmek durumundadır. Gerçekten incelediğiniz zaman, bizim ülkemizin dâhil olduğu Ortadoğu her yönüyle böyledir. Tabii iş böyle olunca, işimiz de elbet ki zordur. Bu, geçmişte böyleydi, bugün de böyle, yarın da böyle olacaktır. Dolayısıyla şöyle düşünmeyelim: "Bugün bu işi hallettik, yarın nasıl olsa rahat edeceğiz." Öncülerin ve vahaların hiçbir zaman problemi eksik olmayacaktır. Bunları niye

söylüyorum? İşte buna göre tedbir almamız gerektiği için söylüyorum; buna akıl ve bilimle ne kadar sahip çıkacağımızın önemini belirtmek için söylüyorum. Tabii hal böyle olunca, problemlerimiz her geçen gün artıyor, hele hele bu son zamanlarda çok yoğun bir hal aldı.

Yine ben burada konuşmalarımda diyorum ki, maalesef son zamanlarda ülkemizde bir Truva atı yaratılmaya çalışılıyor. Nasıl yaratılıyor? İşte bankalar satılıyor, topraklarımız satılıyor; artık, yeni Vakıflar Yasası gibi, enteresandır, Lozan'da bile yedi düvelin muazzam'ın (büyük devletlerin) bile kabul ettiremediği maddeler de yasalaşarak. Elbet ki buradaki arkadaşların bu Vakıflar Yasası'nın, bu Truva atının neresine yerleşeceğini anlatacaklar; hangi yerinde oturacak, hangi bölgesinde oturacak, tabii onlar anlatacaklar. Bu şöyle bir kenarda dursun. Yine ülkemizde son günlerde çok ciddi değişiklikler oluyor, çok ciddi gelişmeler oluyor. Ama bu, Türkiye Cumhuriyeti'nin hudutları içerisinde oluyor, olmak durumundadır. Hani bir laf var ya, "kol kırılır, yen içinde kalır." Problemler, bizim problemlerimizdir, problemlerimizi çözmemiz gereken bizleriz.

Çok kısa bir anımı anlatayım: Yıllar önce bir Amerikalı arkadaşım, çok yakın bir arkadaşım, bir kongrede bana takıldı. Dedi ki, "Mehmet Bey, bu Güneydoğu'da ne oluyor?" Ben de dedim ki, "hayrola, Güneydoğu'da ne oluyor?" "İşte birtakım şeyler filan..." Kendisine dedim ki, "Amerika'nın hudutları var, değil mi?" "Evet" dedi. "Amerika'nın yasaları da var." "Evet" dedi. "Peki, Amerikan toplumu, o hudutlar içerisinde Amerika'nın yasalarına uymak zorundadır, öyle değil mi?" "Evet" dedi. "Peki, Türkiye Cumhuriyeti'nin hudutları yok mu, Türkiye Cumhuriyeti'nin yasaları yok mu?" "Var." "O zaman Türkiye Cumhuriyeti hudutları içerisinde yaşayan Türkiye Cumhuriyeti'nin her vatandaşının da o yasalara uyması gereklidir, öyle değil mi?" "Çok haklısın" dedi. Enteresandır, o sırada Singapur'da bir Amerikalı çocuk bir araba hırsızlığı yapıyor. Bill Clinton, o zaman Amerikan Cumhurbaşkanı. Bill Clinton, Singapur'a müdahale ediyor, "siz bir Amerikalı çocuğu alıp mahpusa atamazsınız" diye. Neredeyse Amerika ayağa kalkıyordu. Ne tesadüftür ki, bu sırada Norh Carolina'da aynı olay cereyan ediyor ve Amerikan polisi, bu çocuğu tuttuğu gibi derhal mahpusa atıyor. Bunu ben söylemiyorum, bunu Amerikalı arkadaşım söylüyor ve bana diyor ki, "Çok haklısınız Mehmet Bey, gerçekten biz

çifte standart uyguluyoruz. Başka yerde olunca tavrımız bu, ama kendi hudutlarımız içerisinde olunca tavrımız budur.”

Değerli konuklar; bakınız, ne oluyor: Hani o Batı dediğimiz; hep öyle demiyor muyuz? Maalesef Atatürk'ün söylediği o medeniyeti, büyük ekseriyetle Batı dediğimiz zaman hep Avrupa diye değerlendiriyoruz. Hâlbuki Atatürk diyor ki, “asrın medeniyet düzeyi ve onu da aşmak.” Olay bu. Bir anlamda düşünelim; evet Batı, medeni diyoruz ya, özgür diyoruz ya, demokrat diyoruz ya, işte o Batı dediğimiz, Avrupa Birliği, böyle hayal ederek bir grubumuzun yıllardır peşinden koştuğu onlar var ya, onun temsilcileri, birisi Avrupa'nın en kuzeyinde, birisi Avrupa'nın en güneyinde, birisi de Avrupa'nın ortasında ve her üçünü de toplasanız, Türkiye'nin yarısı bile olmaz, nüfusu da yarısı bile olmaz. Bakınız, onların temsilcileri neler yapıyorlar; herhalde çünkü haberleri izlediniz, gazetelerde okudunuz. Sanki benim ülkem müstemleke, müstemleke valileri de benim ülkeme talimat veriyorlar değerli arkadaşlar. Benim ülkemde olaylar oluyor, benim Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisi'ne talimat yağıdırıyorlar! Düşünebiliyor musunuz? Dahası, işte söyledim, buraların temsilcileri, efendiler, benim ülkeme gelecekler, müstemleke valileri benim ülkeme gelecekler, talimat verecekler ve benim ülkem de ona göre gerekli yasaları çıkaracak, gerekli işlemleri yapacak ve bunların talimatlarını yerine getirecekler!

Değerli konuklar; böyle bir şey olabilir mi? Bu, benim ülkemin geleceğine gölge düşürülmeye çalışılan en ciddi olaylardan birisidir. Ben bu kişileri kınıyorum. Maalesef bu şekilde konuşan ve o insanlara bu konuşma fırsatını veren ülkemizin yöneticilerine de hayretle bakıyorum. Tabii ben isterdim ki onlar hemen tavrı koysunlar. Onlara cevabı buradan elbet ki ben en güçlü bir şekilde vermek durumundayım, bu benim görevimdir. Neden? Çünkü Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimiz, yokluklardan bu ülkeyi kurdular, bize emanet ettiler. Ama ben onlara buradan diyorum ki, siz gerçekten benim ülkemin prestijiyile oynamaya kalkışıyorsunuz, bunu asla yapamazsınız. Eğer bunu yaparsanız, karşınızda bizi bulursunuz. Ama ben beklerdim ki, bu cevabı benim ülkemi yönetenler versinler.

Söyledim, problemimiz yok mu? Dünyanın her ülkesinin problemi var değerli konuklar, gayet tabii problemimiz olacak, bu gayet normaldir. İnsanların olduğu yerde her türlü problem vardır. Ancak ülkemizin, Cumhuriyetimizin kuralları neyse, hepimizin, Türkiye Cumhuriyeti'nin her vatandaşının o kurallara uyması, uyması yetmez, onlara en güçlü bir şekilde sahip çıkması gereklidir. Eğer öyle olmazsa, o zaman istiklalimiz zedelenir. Ben ne diyorum; istiklali olmayanın istikbali olamaz. Eğer Türkiye Cumhuriyeti olmasaydı, Atatürk ve arkadaşları bir yerde âdeta idam edilmelerini bile göze alarak -ki onların orijinal idam fermanı, daha önce de söyledim, benim hastanedeki ofisimde asılı duruyor- onlar bir yerde kendilerini feda ederek yola çıkıp bu ülkeyi kurmamış olsalardı, elbet ki biz buralarda olmayacaktık. Onun için, ben onları her zaman şükranla, minnetle anıyorum ve özellikle ülkemizi yönetenlere de buradan diyorum ki, bu sözde demokrat, sözde medeni diye geçinen Avrupa Birliği'nin bu temsilcilerine de lütfen gereken cevabı veriniz.

Hepinize saygılar sunuyorum. Panelistlere de teşekkür ediyorum.

SUNUCU- Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Mehmet Haberal'a teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından düzenlenen ve yeni Vakıflar Yasasının değerlendirileceği paneli yönetmek üzere Prof. Dr. Sayın Ahmet Mumcu'yu yerlerine davet ediyorum. Değerli akademisyen ve siyasetçiler de panele konuşmacı olarak katılacaklar: Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sayın Ali Akyıldız; Halkın Yükselişi Partisi Genel Başkanı Prof. Dr. Sayın Yaşar Nuri Öztürk; Eski Devlet Bakanımız Sayın Sadi Somuncuoğlu.

OTURUM BAŞKANI (Prof. Dr. Ahmet Mumcu)- Sayın Rektör, değerli bakanlar ve konuklar ve sevgili öğrenciler; vakıf üzerine bir panel. Adı, ilk önce biraz teknik ve soğuk bir anlam yaratıyor, günlük çeşitli siyasal olayların yanında belki biraz uzak bir izlenim uyandırıyor. Aslında vakıf çok çok önemli bir kurum; insanlığın bulunduğu en önemli kurumlardan biri. Çünkü bir kişinin malvarlığının tümünü ya da bir kısmını sırf bir hayır işi için tahsis etmesi ve o

malvarlığının, o kurulan vakıf sona erene kadar belli büyük, önemli hayır işlerini yerine getirmesi anlamına gelir. Bu bakımdan, bugün dünyamızda pek çok büyük vakıf, hem bilime, hem sanata, hem yoksulluğa, hem açlığa karşı gerçekten önemli hizmetler görmektedirler. Bu açıdan baktığınız zaman, vakıf gerçekten son derece yararlı bir kurum.

İslam hukukunda da –Sayın Yaşar Hocamın sınırını aşmayayım- ana kaynaklarda olmamasına rağmen, Kur'an-ı Kerim'de de olmamasına rağmen, vakıf aynı derecede çok büyük bir önem kazanmış ve bugün Türkiye'de gördüğünüz pek çok eser, cami olsun, imaret olsun, köprü olsun, kışla olsun, kale olsun, hep vakıf yoluyla yapılmıştır. Bütün bunları bir tarafa bırakalım, ama siyasetçinin ve uluslararası çıkar zümrelerinin elinde vakıf da maalesef kötüye kullanılan bir hukuksal alet oluyor. İşte Sayın Rektörümüzün de gayet güzel belirttiği gibi, biz şimdi aslında bir hayır kurumu olmaktan başka hiçbir amacı olmayan vakıflar yoluyla Türkiye üzerinde oynanan oyunların yeni bir ögesini göreceğiz. Yeni çıkan ve Anayasa Mahkemesi'ne bazı maddelerinin iptali için gönderilen Vakıflar Yasası, bu açıdan Sayın Rektörümüzün de belirttiği gibi, başka bazı kötü niyetli hareketlerle birlikte bizim dışımızdaki çevrelere Türkiye aleyhine ayrı bir akım oluşturacak yeni imkânlar sunmaktadır.

Bu kısa girişten sonra konuşmacılara söz verme sırası geldi. Her sayın konuşmacı ki biri eski Sayın Bakanım, biri hem büyük hukukçu, hem büyük ilahiyatçı ve aynı zamanda siyasetçi, diğeri de çok değerli meslektaşım; onlara asla bir sınırlama koymam söz konusu değil, ama panelimizin en geç saat 16.10'da bitmesi lazım. O yüzden sayın konuşmacılara 20 dakikayla sınırlı olarak sunumlarını yapmalarını konusunda istirhamım olacak.

İlk konuşmayı Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden, kardeş Hukuk Fakültemizden Ali Akyıldız arkadaşımız yapacak ve yeni Vakıf Yasası'nın daha çok teknik yönleri üzerinde duracak. Buyurun Sayın Akyıldız.

Doç. Dr. ALİ AKYILDIZ (Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi)- Efendim, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Coğrafyanın vatan yapılmasında millet olarak gerçekten vakıf kurumundan çok iyi şekilde istifade ettik. Bugün de başkaları bu kurumdan istifade etme yolunda, alabildiğine bu kurumu kullanmaktadırlar. Gerçekten de bu Büyük Ortadoğu Projesi gündeme geldiğinde, kamuoyundaki tartışmalar sırasında bir husus oldukça dikkatimi çekmişti: O sırada Amerikalı yetkililere dediler ki, “bunu nasıl yapacaksınız?” Onlar da “gönüllü kuruluşlar, hükümet dışı kuruluşlar eliyle yapacağız.” Yani “kimse korkmasın, biz askeri operasyonu öyle Ortadoğu’ya yaymayacağız, gönüllü kuruluşlar eliyle Büyük Ortadoğu Projesi’ni gerçekleştireceğiz” anlamında mesajlar vermişlerdi. Ben o zaman doğrusu bunun nasıl yapılabileceğini tam kestirememiştim, ama gelişen olaylar, bunun nasıl yapılabileceğini bize daha iyi göstermiş oldu. Nasıl? İşte, yeni kabul edilen Vakıflar Kanunu bu anlamda önem taşımaktadır ve bu kanunun düşünsel temellerinin anlaşılabilmesi için bu bağlantının gözden uzak tutulmaması lazımdır. Bunlara şunu da eklemek gerekir ki, Amerikalı yetkililer, Dışişleri Bakanı ve hatta bizzat ABD başkanının bu kanunla özel olarak ilgilenmesi, Resmi görüşmelerde kamuoyuyla paylaşarak Türk mevkidaşlarına bu hususu hatırlatmaları anlamlıdır.

Önce bu yeni Vakıflar Kanunu’nun hukuksal açıdan ne anlama geldiğini çok özetle belirtmek istiyorum. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde Vakıflar Kanunu adıyla iki kere kanun yapıldı. Bir tanesi 1935 yılında yürürlüğe koyulan 2762 sayılı Vakıflar Kanunu’dur. İkincisi de 2008 yılında çıkartılan bu yeni Vakıflar Kanunu’dur. Bu iki kanun arasında çok önemli bir mahiyet farkı vardır. 1935 yılında çıkartılan Vakıflar Kanunu, Osmanlı döneminden intikal eden, din ve din ayrımı esaslı üzerine kurulmuş vakıfları Cumhuriyet hukukuna uyumlaştırmak amacıyla çıkartılan bir “tatbikat kanunu”dur, bir uygulama kanunudur, yani müstakil bir kanun değildir. Kural olarak bu vakıflar, yine kendi eski hukuklarının yeni hukuka, kamu düzenine aykırı olmayan hükümlerine uyacaklar, ama 2762 sayılı Kanun çerçevesinde hayatiyetlerini devam ettireceklerdi. Böyle bir uyum kanununa ihtiyaç vardı. Hukuksal durumlarda köklü değişiklikler yapan kanunlar yürürlüğe konulduğu zaman, uyum kanunları hep yapılır.

Bunun daha iyi anlaşılması için çok küçük bir örnek vereyim: Medeni Kanun kabul edildiğinde, Medeni Kanun öncesi aile hukukuna ilişkin, mülkiyet hukukuna ilişkin bir çok eski hukuk zamanında oluşmuş hukuksal durumlar vardı; bunların çoğu yeni hukukta karşılığı olmayan şeylerdi veya yeni hukuka aykırı hususlardı. Uç bir örnek vereyim: Mesela dört evlilik vardı; erkekler bakımından dört eşe kadar evlilik vardı. Bunların hukuksal durumu ne olacaktı? Yeni hukuk sistemine bunlar nasıl uydurulacaktı? Çünkü yeni hukuk sistemi vatandaşlığı esas alıyordu, vatandaşların eşitliğini esas alıyordu ve medeni dünyanın değerlerini esas almak durumundaydı. İşte bu ve benzeri hususların yeni hukuk sistemiyle uyumunun sağlanması için tatbikat kanunu çıkarılmak durumundaydı. Medeni Kanun kabul edildikten sonra tatbikat kanunu da hemen çıkartıldı, yürürlüğe konuldu. Hatta Medeni Kanunumuz 2002 yılında baştan sona değiştirildiğinde de aynısı yapıldı. Yani “eski hukuksal durumlar, yeni hukuk sistemine nasıl uyumlaştırılacak” sorusu hep uygulama yani tatbikat kanunlarıyla çözüldü.

Medeni Kanun 1926 yılında kabul edildiğinde, buna ilişkin çıkartılan tatbikat kanununun 8. maddesiyle denildi ki, “vakıflara ilişkin özel bir tatbikat kanunu çıkartalım, çünkü genel kanun içinde bunu çözmek mümkün değil.” İşte 1935 yılında çıkartılan Vakıflar Kanunu, Medeni Kanunu’nun 8. maddesiyle yollama yapılan tatbikat kanunudur. Burada sadece eski hukuktan gelen vakıflarla ilgili düzenleme yapıldı ve ana sistemi -çok teferruatına girmeyeceğim, çok fazla kavramı da burada anlatmayacağım- şudur: Vakıflar, yönetimleri bakımından ikiye ayrıldı. Denildi ki, “devletin idaresine bırakılan “vakıflar mazbut” vakıf olsun”, ki çok büyük çoğunluğu böyleydi. Zaten mazbut vakıflar adı altında vakıflar sistemine bir çekidüzen verilmeseydi, yeni bir hukuk sistemi, yeni bir devlet düzeni kurmanın da imkânı yoktu, çünkü bütün milli varlık vakıf kurumu etrafında örgütlenmişti. Vakıf, sadece bir hayır kurumu olmanın ötesinde, bir kamu hizmeti görme birimi olarak da düzenlenmişti; ondan böyle de yararlanılmıştı. Demek ki eski hukuktan gelme vakıfların büyük kısmı mazbut vakıflar arasına alındı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün yönetimine verildi.

Eskiden kalma vakıfların ikinci kısmı, kendi yöneticilerine bırakılanlardır. Bunlara “mülhak vakıf” denildi. Bu mülhak vakıfların

sayıları başlangıçta 700 civarındadır ve Lozan Barış Antlaşması gereği devletin varlığını tanımayı yükümlendiği cemaat vakıfları da bu mülhak vakıf kategorisine dâhildir. Böylece, eski hukuk zamanından gelme vakıflar, Müslüman ya da gayrimüslim vakfı ayrımı yapılmaksızın, tam bir eşitlik içerisinde düzenlendi ve yeni hukuk sistemiyle uyumları, böylece 1935 yılında çıkartılan 2762 sayılı Vakıflar Kanunu ile sağlandı. Hatta, gayrimüslim vakıfları lehine daha başta bir ayrımcılık yapılmıştı: Çünkü, bu vakıfların Müslüman vakıfları açısından karşılığı sayılabilecek tekke ve zaviye vakıfları ya da çeşitli tarikatlar lehine yapılmış, bir anlamda, Müslüman cemaat vakıfları olan vakıflar, mazbut vakıflar arasına alındığı halde, bu nitelikteki cemaat vakıfları mülhak vakıf kategorisinde bırakılmış, yani kendi yöneticilerince yönetilmeye devam edilmiştir. Hatta, o zaman Vakıflar Kanunu hazırlıklarında kendisinden yararlanılmak üzere ülkeye davet edilen İsviçre’li, o devrin ünlü hukuk Profesörü Hans Leemann, bu eşitsizliğe dikkat çekerek, cemaat vakıflarının da kendi amaçlarına göre idare edilmek üzere mazbut vakıflar arasına alınmasını önermişse de, bu öneri “Lozan Antlaşması’na uygun düşmeyeceği” gerekçesiyle kabul görmemiştir. Oysa ki, Lozan’da üstlenilen yükümlüklerin temeli, “eşitlik ilkesine” dayanmaktaydı ve Devlet, azınlık kurumlarının hukukunu benzeri diğer kurumlarla eşitlik ilkesi çerçevesinde düzenlemeyi yükümlenmişti. Ama sonuçta, bu vakıfların mazbut vakıflar arasında değil, mülhak vakıflar kategorisinde düzenlenmesi kabul edildi.

Kanun yürürlüğe girdikten sonraki ilk yıllarda, eski vakıflar arasında cemaat vakıfları lehine diğer bir pozitif ayrımcılık daha yapıldı: Müslümanlara ait mülhak vakıflar, mütevellî denilen ve Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından vakfiyeye göre atanan tek bir kişi tarafından yönetilmeye devam edilirken, cemaat vakıflarının, bu vakıflardan yararlanan cemaat mensupları tarafından seçilen yönetim kurulları tarafından yönetilmesi esas kabul edildi.

1935 tarihli Vakıflar Kanunu’nun bir tatbikat kanunu olmasının, diğer bir ifadeyle, eski vakıfların yeni hukuk sistemi içerisine doğrudan alınmayıp ancak bir tatbikat kanunu ile sisteme irtibatının ve uyumunun sağlanmasının birçok hukuksal sonucu vardır. Çünkü bunlara kural olarak eski hukuk uygulanacak, ama kamu düzenine

ilişkin hükümler bakımından başta 2762 sayılı Vakıflar Kanunu olmak üzere, yeni hukukun kuralları uygulanacaktı. Örneğin, mülk edinme konusu: Eski hukukumuzda vakıfların bugünkü anlamda bir tüzelkişiliği mevcut değildi; yani mesela bunların yeni mal edinmeleri söz konusu değildi. Eğer bir vakfa yeni mallar eklenmek isteniyorsa, yeni bir vakıf kuruluyordu. Bunlara “zeyil vakıfları” yani ilave vakıflar deniliyordu, bu vakıflar ancak böylece yeni mallar edinebiliyordu. Bir malın satılarak bedeliyle daha iyi bir mal alınması usulüne ise, “istibdal” deniyordu ve bu kabul edilmişti; ama bu usul esasen yeni mal edinme değil, malların yenileriyle değiştirilmesidir. Bunun gibi bir sürü özellikleri vardı ve 2762 sayılı Kanun, bu sisteme dokunmadı. Bu ayrıntıyı niçin veriyorum? Bugün cemaat vakıflarıyla ilgili mal edinme problemlerinin temelini anlamak için öncelikle bütün eski vakıflar için geçerli olan bir özellik olan bu hususu görmemiz gerekiyor.

Medeni Kanun’daki vakıflar ise şöyle düzenlendi: Denildi ki, “eski hukuktan gelen bu kurumlarla bunlar karışmasın.” Çünkü eski hukuktan gelen vakıflar, din ayrımı esasına göre oluşturulan kurumlardır; yeni hukuk sistemiyle bir şekilde uyumları sağlanmış ve uzun vadede doğal olarak tasfiyeleri öngörülmüştür. Yani bunların kıyamete kadar yaşamaları öngörülmemiştir. Mesela 10 yıl yöneticisiz kalan mülhak vakıflar, mazbut vakıflar arasına alınsın ve gitgide eski hukuktan, yani Osmanlı’dan kalma vakıfları Devlet yönetsin. Çünkü bu vakıfların varlıklarının herhangi bir sınırlama getirilmeksizin tanınması, devletin kamu düzeni için bir tehdit olarak görülüyordu; diğer bir ifadeyle, bu vakıfların mutlaka sınırlanması ve öylece yeni sisteme uyumlarının sağlanması, kamu düzeninin sağlanması için olmazsa olmaz bir şart sayılıyordu. Bu açıdan 2762 sayılı Vakıflar Kanunu, aslında bu gün Devrim Kanunları olarak bilinen kanunlar gurubunun tamamlayıcısıdır. Örneğin, “tekke ve zaviyelerin kaldırılması ve türbedarlıkların ilgası”na ilişkin kanun, 2762 sayılı Vakıflar Kanunu ile desteklenmedikçe eksik bir düzenleme olmaya mahkûmdur.

Medeni Kanun’da ise daha da ileri gidilerek, “vakıf” kelimesi bile kullanılmadı; eski hukuktan gelen kurumlarla karışmasın diye, bunlara “tesis” denildi. Ancak 1967 yılında Medeni Kanun’da bir değişiklik yapılarak “bunların da adı vakıf olsun” denildi. Bugünkü kargaşanın temeli de işte bu terim değişikliğinden kaynaklandı. Eğer bu terimler

değiştirilmemiş olsaydı, biz bugün herhalde bu konuları tartışmıyor bile olacaktık. Bu gün görmekteyiz ki, eski hukuktan gelme vakıflar ile Medeni Kanun'a göre kurulacak vakıfları kesin çizgilerle ayırmak, Cumhuriyet hukukumuzun geleceği için hayati derece önem taşımaktadır. Çünkü Osmanlı'dan gelme vakıf kurumlarının, özellikle gayrimüslim cemaat vakıfları başta olmak üzere, diğer Müslüman tarikat vakıfları dahil, bünyelerinin vatandaşlık esasına göre kurulu yeni hukuk sistemiyle uyuşması, bu sistem içerisinde sorunsuzca var olmaları mümkün değildir. Aksi halde, toplumun din ayrımı esasına göre hukuk sistemini ve kurumlarını oluşturması gerekir ki, bunun kabulünün imkânsız olduğu açıktır.

İşte 2008 yılına geldiğimizde, çıkartılan yeni Vakıflar Kanunu, tam da bu hassas noktaya dokunmuş, vakıf terimi içerisinde eski vakıf-yeni vakıf olduğu gözetilmeksizin, hepsi dâhil edilmiştir. Yani Osmanlı'dan gelenleri ve Medeni Kanun'a tabi olanları ile bütün vakıflar, aynı kavram içerisinde sokulmuş, böylece din ayrımı esasına göre oluşmuş eski vakıflar ve bunların bir türünü oluşturan gayrimüslim cemaat vakıfları, sınırsız hak ehliyetine sahip kılınmış, sistemin merkezine oturtulmuştur. Yani özetleyecek olursak: Cumhuriyet döneminde Vakıflar Kanunu adıyla kabul edilen iki ayrı kanundan; birinci kanun olan 2762 sayılı Vakıflar Kanunu, yani ilk kabul edilen Vakıflar Kanunu, bir tatbikat kanunuydu; şimdi 2008'de çıkartılan kanun ise, bir temel kanun olarak yürürlüğe sokuldu. Yani eski hukuktan gelen cemaat vakıfları olsun, Osmanlı'dan gelen diğer vakıflar olsun, sistemin merkezine yerleştirildi. Mesela bunlar da yurtdışından sınırsız bağış alabilecekler, yurtdışında örgütlenebilecekler, şube açabilecekler, uluslararası ilişkilere girebilecekler. Bunun gibi bütün yetkiler verildi ve yeniden tam bir hayatiyet sağlandı. Yani tabiri caizse, 2762 sayılı Kanun ile şişeye konulan cin, -hani cin var ya, Alaaddin'in Sihirli Lambası'ndan çıkar- bu yeni kanunla yeniden şişenin dışına çıkartıldı. Allah memlekete yardım etsin. Yani yeni Vakıflar Kanunu ile oluşturulan vakıf hukukunun ana esprisi bu, temel sistemi bu.

Teknik olarak neler yapıldı? Dediğimiz gibi, yeni vakıf ve eski vakıf kavramları, bir "vakıflar" kavramı altında toplandı ve ona göre düzenlemeler yapıldı. Yeni vakıflara ilişkin -yani yeni vakıf dediğimiz nedir? Medeni Kanun'a göre kurulmuş vakıflardır- ekstradan bir şey

daha sağlandı. Denildi ki, “bunlar yurt içinde Şube açabilirler.” Ne kadar Şube açarlar? Nerede Şube açarlar? Bununla ilgili herhangi bir sınırlama yok, kimseden izin alması da söz konusu değil. Peki, vakıf ile Şube kavramı ne derece birbiriyle bađdaŐır? Medeni Kanunumuza “Vakıflarda Őyelik olmaz” diye hüküm koyduk. Avrupa Vakıflar Merkezi tarafından hazırlanan bir Avrupa Vakıflar Tüzüğü Taslağı var, orada da aynı düzenleme var: Vakıflarda Őyelik olmaz. nk neden? Kıta Avrupa’sında genel olarak, tzelkiŐiliklerde “numerus clausus” ilkesi dediğimiz bir ilke, yani sınırlı sayılılık ilkesi vardır ve bunlardan, yani kr amacı gütmeyen gönüllü kuruluşların tüzel kişilik tiplerinden biri vakıftır, biri dernektir. Kara Avrupa’sı hukukunda, Vakıf ve Dernek kuruluŐlarının bir birlerinden ana çizgileriyle ayrılması amaçlanmaktadır ve bu, kamu düzenine ilişkin bir husus sayılmaktadır. Temel hukuksal düzenlemeler bunu gerektirmektedir. Ama siz, gya Avrupa Birliği’ne, yani Avrupa Hukuku’na uyum adı altında bir tuhaf kanun kartıyoruz, Őstelik daha da tuhafı, Şube kavramını yasal temele de dayandırıyoruz. Eğer vakıf adı altında Şube kavramını yasal bir temele de dayandırırsanız, uygulamada çok sınırlı olarak zaten bu vardı ve yönetmelikle düzenlenmişti, ama bunu sınırsız bir Şekilde yasal güvenceye kavuŐturursanız ve hiçbir merciden izin alınmayacak noktaya da getirirseniz, bir defa vakıfları dernekleŐtirirsiniz. Ama bu vakıf isimli derneklerin denetimini İçiŐleri Bakanlığı’na vermiyorsunuz. Bunların denetimini kime veriyorsunuz? Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne, o da oldukça zayıflatılmıŐ bir Şekilde.

Peki, Vakıflar Genel Müdürlüğü, pıtrak gibi çıkacak bu Őubeleri denetleyecek mi? Denetleyebilecek mi? Buna imkânı var mı? Dahası Şu gün itibariyle niyeti var mı? Bu kadar müfettiŐi veya sair denetim görevlisi elemanı var mı? TeŐkilatı bu kadar yaygın mı? Hayır, asla. Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün bunu yapabilmesi mümkün değildir. Vakıflar Genel Müdürlüğü’nden bunu yapması da zaten istenmemektedir, nk “vakıflarda iç denetim esastır” diye ana ilkeyi koyduk. Yani diyoruz ki, “biz kural olarak vakıfları denetlemeyeceğiz.” Peki, bu yapıdan kim istifade edecek? Bu yapı, tamamen vakıfların siyasallaŐması, ideolojikleŐmesi, misyonerleŐmesi ve genel olarak dinsel örgütlenme modeline dönüŐmesi sonucunu doğurur. Bu gidiŐle öyle bir toplum karşımıza çıkacak ki, bu toplumsal yapı artık belirli merkezlerden kolaylıkla yönetilebilecek. O belirli merkezler de zaten

diğer belirli merkezlerin, vakıflara çeşitli fonlardan kaynak aktaran merkezlerin emrine kolaylıkla alınabilecek bir yapı haline getirilecektir ve bu çok uzun sürmeyecek bir süreçtir.

Peki, başka ne getirildi? “Vakıflar yurtdışından bağış alırlar, işletme ve şirket kurarlar” vesaire... Bu bağış konusu çok önemlidir. Bir siyasal parti, yurtdışındaki kişi ve kuruluştan bir lira bağış alsa, bakınız Anayasa'nın 68. ve 69. maddelerine, adeta kesin kapatılma sebebidir, kapatırız. Peki, vakıfların dünyada artık ülkelerin izleyeceği siyasetin araçları olduğu, üniformasız askerleri konumunda bulunduğu açıktır, bunu sağır sultan da duymuştur. Biz coğrafyayı vatan yaparken de vakıf kurumundan siyaseten yararlanmıştık, ama bugün başkaları bundan yararlanmaktadır. Yani vakıflar siyasal kurumlar haline getirilmiştir. Siyasal partilerin yan örgütü şeklinde paravan vakıfların kolaylıkla kurulup, buralara yurtdışından çok büyük fonlar aktarılıp böylece Türkiye'nin siyasal geleceğinin dış fonların etkisi altına, boyunduruğu altına alınması bu sistemde işten bile değildir. Bu yasayla, bunun yasal altyapısı hazırlanmıştır. Şimdiye kadar da vakıfların yurt dışından zaten bağış alabiliyor olmaları, bu alandaki idari ön denetimin ortadan kaldırılmasını, bu alanın sınırsız özgürlük alanına dönüştürülmesini haklı göstermez, sakıncasız kılmaz.

Ne olabilirdi? Dış fonlardan kaynak aktaranların sadece hayri amaçlarla çalışabileceği yolunda bir sınırlama getirilebilirdi, ama böyle yapılmadı. O zaman da zaten fon gelmezdi.

Peki, cemaat vakıflarıyla ilgili soruna tekrar dönecek olursak; bunlar da sınırsız şekilde mal edinebilecekler. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Lozan'da bu vakıfları Lozan Antlaşması zamanındaki şekliyle tanıdı ve bunların yeni mal edinmelerini kural olarak yükümlenmedi. Anlaşmada vakıflara ilişkin olarak bu husus 43. maddede “...At present existing in Turkey...”, şeklinde ifade edilmektedir; yani anlaşmanın İngilizcesi aynen böyle diyor, yani “Şimdiki halde Türkiye’de mevcut vakıflar...”. “Efendim, vakıf sayısını arttırmıyoruz” diyebilirler. Vakıf sayısını arttırmanız gerekmiyor. Zaten oradaki vakıf terimi de vakıf sayısı ile ilgili bir terim değil. Vakıf deyince, eski hukukumuzda vakfın malları anlaşılır zaten. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, o vakıfları ve vakıfların mallarını anlaşma tarihindeki şekliyle tanımayı yükümlendi.

Bu vakıfların, yeni mallar edinmesi, sadece hangi bakımdan kabul edildi; dini ve hayri kuruluşların ihtiyaç duyulması halinde yenilerinin oluşturulması bakımından. Yani kilise yapabilir veya yetimhane yapabilir gibi, çok sınırlı, o da ihtiyaç olduğu zaman ve o da mutlaka onun ihtiyacının olup olmadığı denetlenmek suretiyle yapılabilir.

Bu arada şunu da söyleyelim: Cemaat mensubu vatandaşlarımız, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak zaten herkesin sahip olduğu haklara sahip. Bu, yani cemaat vakfı, Lozan Antlaşması ile ekstradan tanınan bir haktır ve bu hak, hukukun genel hükmünün istisnasıdır. İstisna hükümlerinin böyle genişletilmesi halinde, bu kural haline gelir. Kural haline geldiği zaman, bu derece ayrılıkçı akımların egemen olduğu ülkemizde, artık Medeni Kanunumuzda “belli bir ırk ve cemaat mensuplarını desteklemek amacıyla vakıf kurulamaz” hükmünün bir anlamı kalmaz. Böylece her türlü ideolojik, bölücü, yıkıcı akım kendisine bir vakıf kurumu içerisinde yer bulur. Bu kurumlar, bu cemaat vakıfları, cemaat mensubu vatandaşlarımızın yararına çalışmanın çok ötesinde faaliyetlerde bulunurlar; belki de sonucu itibarıyla onların yararına değil, zararına çalışırlar; uluslararası fon alma sayesinde uluslararası lobilerin ve diasporanın emrinde birer siyaset aracı haline gelirler. Çünkü onlara fonlar bu amaçla ve bu şartla verilebilir.

Bütün bunları bir arada düşündüğümüzde, bu yürürlüğe konulan yeni Vakıflar Kanunu'nun kesinlikle Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yararları için değil, tamamen yurtdışında bazı merkezlerin emrinde çalışan, onların ideolojileri, istekleri doğrultusunda çalışan kuruluşların istekleri doğrultusunda çıkarıldığı açıktır. Bu yasada kamu yararı yoktur, kamu zararı vardır.

Saygılar sunuyorum efendim.

OTURUM BAŞKANI- Değerli meslektaşım Akyıldız'a teşekkür ederim; çok güzel, genel ve mükemmel bir tablo çizdi ve bugünkü Vakıflar Kanunu'nun nereden bizi nereye getirdiğini çok güzel bir şekilde açıkladı.

Söz sırası Halkın Yükselişi Partisi Genel Başkanı Sayın Yaşar Nuri Öztürk'te; kendisi aynı zamanda daha önce de söylediğim gibi hukukçuluk ve ilahiyatçılık niteliği sınırlarımızın dışına taşan ve tanınmış bir meslektaşımız. Çok dolu, kendisiyle konuştum biraz önce, Sayın Somuncuoğlu da dolu, ama 20 dakika içinde Hocam, toparlamaya çalışmanızı istirham ediyorum. Çok enteresan şeylere değinecek. Şimdi Sayın Akyıldız'ın açıklamalarını somutlaştıracak. Buyurun.

Prof. Dr. YAŞAR NURİ ÖZTÜRK (Halkın Yükselişi Partisi Genel Başkanı)- Teşekkür ediyorum Sayın Hocam.

Sayın Rektörüm, değerli konuklar,

Bu yeni **Vakıflar Yasası**, biliyorsunuz 2000'li yılların başından itibaren, özellikle AKP iktidarının gelişinden itibaren, “Kamuda Yeniden Yapılanma’ ana başlığı altında çıkarılan yeni kanunlardan birisidir. Ama maalesef bu yeniden yapılanmanın bu Vakıflar Kanunu'na ilişkin kısmı, bizim lehimize bir yapılanma değildir. Türkiye'yi çok korkunç biçimde rahatsız edecek ve azınlıklara verilen imtiyazlarla –bu tâbiri özellikle kullanmak istiyorum- âdetâ Türkiye'de gayrimüslim dükalıklar oluşturacak bir kanundur. Bu, Türkiye'de bir nevi Sevr ile yaratılmak istenen parçalanma, harita parçalanmasının, gayrimüslim unsurları dışarıyla da irtibatlı hale getirerek sağlanmasına yönelik bir faaliyettir.

Bunun daha Meclis komisyonlarında görüşüldüğü zamanlarda, AB'nin kurmayları, bizzat müdahale ederek bunun yönlendirilmesinde rol almışlardır. Bunları da ifade edelim. Bunlar tabii kanun metninde yazmıyor, ama bunlar bildiğimiz şeylerdir. Ne yapılmıştır? Değerli hukuk âlimi hocamız anlattı bunları. Ben burada hukukçu olarak tanıtıldım, ama ben onların yanında haddimi aşmak istemem, ancak öğrencileri olurum. Ben ilahiyatçı ve felsefeciyim, benim kariyerim bu. Tabii ki aynı zamanda hukukçuyum, ama orada otorite sizlersiniz.

Ben yeni Vakıflar Kanunu'nun Türkiye'nin bağımsızlığı ve geleceği açısından yaratabileceği tehlikelere dikkat çekmek istiyorum. Şunu hatırlayalım: Onuncu Cumhurbaşkanımız Sayın Ahmet Necdet Sezer ki

bir yetkin hukuk adamıdır, bunu veto ederken o zamanki şekliyle geçici 9. maddeye özellikle atıf yaparak, “Türkiye'nin bağımsızlığını tehdit edecek gelişmelere yol açacaktır” demiştir. Ben bir vetonun bu şekilde gerekçesine daha önce rastlamış değilim. Fakat maalesef son 5730 sayılı Şubat 2008’de çıkan ve şu anda yürürlüğe giren, yayınıyla yürürlüğe giren -ilginçtir o da, hiçbir uyum süresi tanınmadan yürürlüğe giren- bu yasada, söz konusu 9. madde aynı şekliyle 7. madde olarak çıkmıştır ve Türkiye'nin geleceğiyle ilgili korkunç bir mayın döşemesi yapmaya başlamıştır.

Bazı örnekler vereyim: Bir defa burada iki büyük tehdidi görelim. Birincisi, Türkiye aleyhine devletin egemenliğini sarsacak birtakım altyapılar getiriyor. İkinci tehlike de -buna çok temas edilmiyor, bunu bir ilahiyatçı ve hukukçu adamdan dinlemeniz daha isabetli olacak- azınlık vakıflarına tanınan hakları esas ve örnek olarak icraat sergileyecek dinci-tarikatçı vakıfların yaratacağı, Anayasa'yı ihlal sıkıntısıdır. Biz sadece içte cemaat vakıfları, azınlık vakıfları, dışarıyla irtibat kuracaklar ve merkezi dışarıda olan vakıflar, yani yabancı vakıfların yaratacağı tehditler üzerinde duruyoruz. Bu tehditler tamam. Ancak bu Vakıflar Yasası'nın, AB'nin dayatmasıyla cemaatlere, gayrimüslim azınlıklara birtakım ‘haklar’ sağlamaya yönelik bu mevcut hali, içeride de birtakım işler yapacak. Yani bugüne kadar Medeni Kanun ve 7262 sayılı, 1935 tarihli Vakıflar Kanunu'yla yapılamayan birçok işi, Türkiye üzerindeki dinci tahribe destek verecek mahiyette ve dışarıdan destek alacak şekilde içerideki Müslüman insanlar tarafından geliştirilecek sıkıntılar var, bunlara da dikkat çekmemiz lazım.

Bir defa bu kanun, azınlık veya azınlık olmayan vakıfların, dışarıyla bütün irtibatlarını, bütün diyaloglarını, bütün destekleştirmelerini terviç ediyor, legalleştiriyor. Bu desteğin Türkiye'nin geleceği bakımından özellikle irdelenmesi lazımdır. Vakıf adı altında bu yapılanmaların bizi nereye götüreceğini anlamak için, **bu Vakıflar Kanunu’nun, vakıfların amacını tanımlamadığına dikkatinizi çekmek istiyorum. Türkiye'yi taciz edecek gelişmeler vakıf tabelası altında oluşturulacak, kurumlaştırılacak,** ama bu Vakıflar Kanunu vakfın amacını tanımlamıyor. Bir kanun ki, vakfın gayesi nedir, bunu tanımlamıyor. Tabela vakıf, altını neyle istiyorsan onunla doldur; dışarıdan istediğin kadar para al, dışarıdan istediğin kadar destek al,

daha diğerklerini de söyleyeceğiz. Ama vakıf dediğiniz bu tabelanın altında hangi gayelere hizmet edilecek, onun tanımı burada yok. Yani dōşenmiş mayınları böyle bir bir tespit etmemiz lazım.

Bu Kanun Lozan Antlaşması'nın 45. maddesindeki mütakabiliyeti kaldırıyor. Bunu da ortaya koyalım. Batı Trakya'da ve Kıbrıs'ta Osmanlı'nın oluşturduğu bütün vakıflar yok ediliyor, neredeyse Batı Trakya'da sıfırlandılar. Avrupa Birliği ülkesi olan Yunanistan'a bağlı Batı Trakya'daki Türk vakıflarını -bunun altını çizelim- Yunanlı kayyumlar idare ediyor. Avrupa ülkesi olacağız, AB bize bunu dayatıyor. Aynı AB'ye, bu ülkeyi yönetenler, AB ölçülerine göre neden iş yapmadıklarını bir türlü sormuyorlar. Sayın Başbakan diyor ki, "Oradaki vakıflardaki hataları buradakilere mahsup mu edeceğiz? O ayrı bir iş, bu ayrı bir iş. Biz insan haklarına saygımızın icabı olarak yapıyoruz." Kardeşim, şu insan haklarına saygını biraz da kendi milletinin çocuklarına saygı haline bir dönüştürsene, bunlar insan değil mi? "Mahsup edemeyiz, biz burada gerekeni yapacağız" diyor.

İkincisi, **Batı Trakya'da Lozan'da Müslüman azınlık tâbiri kullanıldığı için, siz orada oluşturduğunuz vakıfların adına Türk kelimesini koyamıyorsunuz.** Şimdi dönelim Türkiye'ye: Sadece Rum vakıfları açısından bakalım; 66 tane Rum vakfı var, 55'inin isminde Rum kelimesi geçiyor. Siz Batı Trakya'da bir tane vakfın ismine Türk kelimesini koyamıyorsunuz.

Bu kanun, **azınlıklar lehine akıl almaz bir arazi gaspı imkânı getiriyor.** Bu arazi gaspı neye hizmet ediyor? Değerli arkadaşlar, bunu da irdelemek lazım. Bunu buradaki satırlarda ararsanız bulamazsınız, diğerk gelişmelerle birlikte düşünüp çıkaracaksınız. Nedir o? **Bu Vakıflar Kanunu'yla istihdaf edilen temel noktalardan biri de, ekümenikliğin sağlanması için içeriden ve dışarıdan büyük gayret sarf ettikleri Patrikhane'ye ekümenia hazırlamaktır.** Patrikhaneyi ekümenik kıldığınız zaman, buna ekümenia lazım, yani arazi lazım. Sanmayın ki bu araziyi, bu ekümeniayı siz ona Haymana Ovası'nda falan verebilirsiniz, öyle bir şey yok. Hatta İstanbul'un Anadolu yakasında bile veremezsiniz, onu da kabul etmez. **Onun ekümenia olarak istediği yer bellidir ve tek yerdir: Suriçi İstanbul, Yeditepe, yani Fatih'in kemiklerinin üstü.** Bunu, bizim

dinciliğiyle öne çıkmış, din hassasiyetleriyle öne çıkmış bugünkü yönetici kadrolara, buradan tarihin ve sizin huzurunuzda bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Bakın, 1936 Beyanamesi vardır. 1935 Vakıflar Kanunu'ndan sonra 1936 Beyanamesi'yle tesciller yapılmıştır. Bugün geldiğimiz duruma bakıyoruz: **Türkiye genelindeki 2 bin 400 civarındaki arazinin 1800'ü İstanbul'dadır.** Bunlar, hiçbir kayıt ve şart konulmaksızın, bu insanlar lehine, tapu dairesine gidip verdikleri bir beyanla kaydedilecektir. Bir şey daha var: Bunlar filan vakıf, falan vakıf adına kaydedilecek, ama yine bu yeni yasaya bir şey konulmuştur. Bunlar birbirlerine, birbirleri lehine bu arazilerden feragat edebileceklerdir, o vakıf buna, bu ona bağışlayacak. Bunlar bir elde toplanacaklar ve bir ekümenia yaratılacaktır. Bunu da gördüğümüzü burada ifade etmek istiyorum.

Bu yasada çok tehlikeli mayınlardan bir tanesi de, yabancı vakıfların yönetimlerinde bugüne kadar aranan çoğunluğun Türk uyruklu olması şartının kaldırılmış olmasıdır. Ne getiriyor onun yerine; Türkiye'de yerleşik olmayı getiriyor; ikamet kâfi. Bunu yapacaksa adam, o ikameti sağlar. Türk uyruklu olma şartı yok, istediğiniz vakfı kurup –yabancılar- ve istediğiniz şahıslarla bunun yönetimini elinize alıp dışarıyla akla gelebilecek siyasî, iktisadî, malî bütün koordinasyonları, bütün destek alışverişini kuracaksınız. Kanunun istediği bir tek şey var: “Dışarıdan gelecek paralar banka yoluyla gelsin, gidecek paralar da banka yoluyla gitsin.” Bunun dışında hiçbir teftiş yok, hiçbir soru yok, hiçbir sıkıntı yok.

Değerli arkadaşlarım; bu yasa diyor ki, “Bir gayrimüslim cemaat, bir arazinin kendileri lehine tescilini istedikleri zaman, o arazinin daha önce filan ada, falan ada kayıtlı olma şartını ben kaldırıyorum.” Bu kanunun tâbiri ile arazi “nam-ı mevhum”a, yani hayali bir ada veya “namı müsteara” kayıtlı olabilir. Namı müstear olduğunu kim bildirecek? Çünkü bu kanun, namı müstearı da namı mevhumu da tanımlamıyor. Yani gelecek bir gayrimüslim vatandaş, diyecek ki, - dediler, başladı- “Başkent Üniversitesi'nin falan kampusundaki falan arazi falancaya kayıtlıdır ve o bizindir, onu bize vereceksiniz.” Haberal Hoca diyecek ki, “Hayır, o mevhum falan değil, o filancanın adına

kayıtlı, işte Hans, Yorgo vesaire...”. “Hayır” diyecek, “O zaman biz vakıflar adına mülk edinemediğimiz için, gayrimenkul edinemediğimiz için, mecburen o isime kaydettik.” “Canım bu isim mevhum değil, bu yaşayan bir ad” diyeceksiniz. “Hayır, bu mahzuru aşmak için o ada kaydettirdik bunu, bu namı müsteardır, biz bu adı öyle itibar ettik. Bu araziye bize verin.” Bunun teftişi yok, çünkü namı müstearın tanımı yok. Sadece “Bunu bizim lehimize tescil et” diyen şahsın beyanına bağlıyız. Tapu idaresi bir problem çıkarabilecek. Mevcut kanun, tapunun öyle bir problem çıkarabileceğini gösteriyor. Onun nasıl aşılacağı bellidir arkadaşlar; **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. Diyelim ki iç hukukta tapu idaresinin çıkardığı problemle bu tescili yaptıramadılar; derhal Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne gidecekler ve kararın nasıl çıkacağından da hiç kimsenin kuşkusu yok.**

Bu mevhum ve müstear isimlere kayıtlı yerlere bir örnek vereyim: Gelmiş adam, Cebrail adına kayıtlı vakıf var, Meryem Ana adına kayıtlı vakıf var. Ama bir de bakın, Mecidiyeköy civarında bir **Türkiye Hastanesi** var. Vakıfların mülküydü, vakıflar onu kendi mevzuatına uygun olarak kiraya vermiş, birileri çalıştırıyor. Bu hastane, **Bulgar Papazı Yofçov** adına kayıtlı idi. Yofçov Türkiye’de yaşamış, din adamı olarak görev yapmış, gerçek bir şahıs, tarihî şahsiyet, belli. Ama bakın, şimdi ne diyorlar: “Hayır, biz o zaman burayı mülk olarak kendi adımıza kaydettiremediğimiz için vakıf olarak Yofçov adına kaydettirdik, aslında bu müstear bir addır, Yofçov yaşamış da olsa.” Sizin elinizde namı müstearı tanımlayan bir şey yok, bu beyana uymak zorundasınız. Böyle belki 40 tane, 50 tane, 60 tane, 100 tane yer bugün malikleri olan ve 1935 Yasası’na göre işlem görmüş, sahipli araziler, buradan gidilerek, namı müstear ve namı mevhumun tarif edilmemesi yüzünden, döşenmiş o mayın yüzünden tek tek gayrimüslim azınlıklar adına tescil ettirilecektir.

Özetleyelim: Bu Vakıflar Yasası, birincisi; gayrimüslim azınlıklara hak filan vermiyor, o haklar zaten verilmiş. Eğer tescilde bir noksanlık varsa, 1936 Beyanname’si’yle yaptırmamışsa, getirir, yine bakılır, yapılır. **Bu Vakıflar Yasası imtiyazlar veriyor.** Hâlbuki Anayasamıza göre kimseye göre imtiyaz verilemez; Lozan Antlaşması’na göre de bu imtiyazlar verilemez. **Burada hem Lozan darmadağın ediliyor hem**

Anayasa çığneniyor. Bu yasa, böyle bir yasadır.

İkincisi, Türkiye'deki dinci cemaatleşmenin ve tarikatçılığın dışarıyla Türkiye aleyhine istediği irtibatı kurmasını meşrulaştırıyor. Bunun önünü alamazsınız. Bakın, bunlar bugün konuşulmuyor, fakat Türkiye'yi esas rahatsız edecek yeni yapılanmalar bu noktadan gelecektir. **O bakımdan, bütün ümidimiz Anayasa Mahkemesi'nin bu kanunu iptal etmesidir.** Türk siyasetinin ve Türk aydınlarının bunları bilerek tavır koymasıştır. Bunu Türkiye, mutlaka ve muhakkak bir biçimde aşmalıdır. Anayasa Mahkemesi'nin iptali, şu an için en ideal, en sıkıntısız yoldur. Ama aksi olursa, Türkiye bunu mutlaka ve muhakkak aşmalıdır. Bu, Türkiye için olmak veya olmamak şeklinde ifade edilecek bir büyük sıkıntı ve bir büyük badiredir.

Hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Efendim, daha saatlerce konuşabilir Sayın Öztürk, ama zamanımızın kısıtlılığı engel oldu. Yeni Vakıflar Yasası'nın ne kadar tehlikeli bir gidişin hazırlayıcısı olduğunu Sayın Hocamız fevkalade güzel bir şekilde, çok somut bir şekilde gösterdi. Daha fazla söylenecek bir şey yok. Ben Hocama bir şey konusunda tamamlayıcı kısa bir bilgi vermek istiyorum: Ben Batı Trakya kökenliyim. O yüzden Batı Trakya'daki Türk vakıflarına, onların tabiriyle Müslüman vakıflarına yapılan haksız, hukuka tamamen aykırı davranışları yaşadım, gördüm, çoğunu da tespit ettim. Sayın Başbakan, hiç olmasa bunu dikkate alabilirlerdi. Mütakabiliyet nerede kaldı? Siz de bahsettiniz. Bu sadece küçük bir kısmı, ama bahsettiğiniz diğer tehlikeler gerçekten son derece vahim, çok vahim. Çok teşekkür ediyoruz Sayın Öztürk'e.

Gerçekten Türk politikasında büyük isim yapmış ve varlığını her zaman hissettirmiş çok değerli Bakanımız Sayın Somuncuoğlu'na söz veriyorum efendim. O da herhalde Sayın Öztürk'ün söylediklerini daha da açacak gibime geliyor.

SADİ SOMUNCUOĞLU (Eski Devlet Bakan)- Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sözlerime başlarken Başkent Üniversitesi'ne, onun Stratejik Araştırmaları Merkezi'ne, tabii hepsinin başında da bütün bu imkânları milletimizin hizmetine sunan Sayın Haberal'a huzurunuzda teşekkürlerimi ve hürmetlerimi sunmak istiyorum. Hepinize de teşekkürlerinizden dolayı teşekkür ediyorum.

Vakıflar Kanunu hayati derecede endişe verici bir konu. Ancak, Türk toplumunda bir nebze tartışıldı, ama maalesef kamuoyu yeterince bilgi sahibi olamadan Meclis'ten geçirildi.

Değerli kardeşlerim; söze başlarken soralım, tabii bu hitabı daha ziyade gençlerimiz için yapıyorum, bu kanunu kim istedi de iktidar partisi çıkartmak mecburiyetinde kaldı? Arıyoruz, maddeler içinde Millet'in hayrına bir husus var mı diye, göremiyoruz. Açıktır ki, takip edenler çok iyi bileceklerdir ki, Avrupa Birliği çok ısrarlı, Amerika Birleşik Devletleri çok ısrarlı. Zaten Amerika'nın ta Sevr'den bu yana takip ettiği, Yunanistan'ın Sevr'den bu yana takip ettiği politikalar çerçevesinde bu talep bize hep yapılıyordu. Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye'ye yaptırım gücü olmadığı için, bu alanda istediklerini elde edememiştir. Ama Avrupa Birliği öyle değil. AB bir mekanizmadır, bir işlemler dizisidir ve Türkiye, bir tezgâha konulmuş istismar edilen ülke konumundadır, "Bunu yapmazsanız şu olmaz, bunu yapmazsanız tren kaçır" tehditleriyle siyasi iktidarlarımızın zayıflığı ve bugünkü iktidarın da gücünün önemli bir kısmını Avrupa Birliği ve Amerika'dan alma ihtiyacını duyması sebebiyle onların talebi olarak gelmiştir. Hazırlık, kilisenin avukatlarına, zamanın Dışişleri Bakanı, şimdiki Cumhurbaşkanımız tarafından yaptırılmış, sonra bu taslak Brüksel'e gönderilerek orada tamamlanmış, TESEV Vakfı'nda da rötuşları yapılarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sevk edilmek üzere Başbakanlığa verilmiştir.

Yani bu safahat bile, Vakıflar Kanunu'nun Türkiye için ne ifade ettiğini, nelerin peşinde koşulduğunu anlamamıza zannederim yeter.

Bir başka tespiti daha size sunmak istiyorum: Türkiye, Avrupa

Birliği'ne 1999 Aralık ayında Helsinki Zirvesi'nde aday ülke oldu. 1999 İlerleme Raporu'nu incelediğimiz zaman, diyor ki; *“Türkiye, Lozan'da kabul ettiği Hıristiyan azınlıkla ilgili taahhüt ettiği bütün hakları onlara vermiştir ve azınlık bundan memnundur. Ancak bürokratik işlemler çok ağır gidiyor, bu bızlandırılmalı.”*

Bugün karşımızda bulunan sadece Vakıflar Kanunu değil, buna benzer, sonra söyleyeceğim, birçok talepler var. Bunlar hakikaten, egemenliğimizi ve bütünlüğümüzü tehdit boyutunu da aşarak, Türkiye için tehlikeli bir durum yaratmaktadır. Bakınız, 1999'da azınlıklarla ilgili her Şeyi yerine getirdiği ifade edilen Türkiye'nin önüne, 2003 İlerleme Raporu'yla, ne olduysa, ne değiştiyse, bir koca liste kondu. Tabii değişen tek Şey vardı, o da siyasi iktidar. Nitekim 2004'te bu liste daha da büyüdü, 2005'te, *“idam fermanımız”* dediğimiz Müzakerede ereve Belgesi ile talepler tamamlandı.

AB yle taleplerde bulunuyordu ki, bunlar Sevr'de bile reddedilmiş cinstendi. Sevr deyince, hiç kimse yanlış anlamasın, 1918'de Birinci Dünya Savaşı bitip Osmanlı ve Almanlar teslim olunca silah bırakıp ateşkes anlaşması imzalandı. Sonra galip devletler kendi aralarında Osmanlı topraklarını nasıl paylaşacaklarını iki sene mzakerе ettiler. Bu bize, Osmanlı'ya kapalıydı, kendi aralarında gizli olarak yürütülüyordu, bunun 9 bin sayfa tutanağı vardır. Yakın yıllara kadar Türkiye bu tutanağı bilmiyordu. Şimdi, ilim adamlarımızın üstün gayretiyle bunların önemli kısmına ulaşılmış ve yayımlanmıştır. Aslı Fransızca, bir nüshası da İngilizce olan bu tutanakta, kimlerin hangi emeller peşinde koştuğunu açıkça görüyoruz. Bakıyoruz, Yunanistan 13 maddelik talepte bulunmuş. Bunlar Hıristiyan vatandaşlarımızla ilgili azınlık hakları ve statüleriyle ilgili. İngiliz Başbakanı bir maddesine itiraz ediyor ve o çıkartılıyor. O da kiliselere, sinagoglara, bunların okullarına, diğer dini topluluklara tüzelkişilik hakkı tanınması idi. Bu reddediliyor. İngiliz Başbakanı diyor ki, “Eğer biz bunu Osmanlı'dan istersek, Osmanlı hukuku, kamu düzeni altüst olur, içinden çıkılmaz hale gelir. Lütfen bunu ekin.” Bu talep reddediliyor, ama diğer 12 madde aynen kabul ediliyor.

2003 yılında bizim önümüze konulan İlerleme Raporu'nda Patrikhane'ye, kiliselere, okullarına, hepsine tüzelkişilik talebi var.

Galip devletlerin kendi aralarında bile bizden istemeyi ölçsüzlük ve haksızlık olarak niteledikleri ve Sevr Antlaşması'na koymadıkları şartı, Avrupa Birliği Türkiye'den istemiştir ve 2003'te bir uzun liste çıkınca, ben bunları tadat ettim, 50'ye yakın talep var. Hıristiyan kesimiyle ilgili, azınlığımızla ilgili talepler, 22 adet. İşte bu Vakıflar onun bir bölümü. Şu tespiti de hiç unutmamamız lazım: Avrupa Birliği 1999'da gayet memnundu, Türkiye bütün taahhütlerini yapmıştı, ama 2003'te ne olduysa, işler ters döndü. Çünkü Bartalemeos, Yunanistan'la beraber hazırladığı, Sevr'de bütün unsurları bulunan talepleri Avrupa Birliği'ne götürdü verdi, onlar da listeye koydu. Bizim Dışişleri Bakanımız, şimdiki Cumhurbaşkanı, o zaman bazı tepkiler ortaya çıkınca, beklenirdi ki, *"Bu taleplerin hepsi de AB müktesebatına aykırıdır. Dostane olarak görülemez. Tekrar gözden geçirilmelidir"* gibisinden, haklı bir tavır koysun. Maalesef böyle olmadı. Tam tersine, *"Bu taleplerin hepsi gerçekçidir, haklıdır, batta eksik bile, tamamını yerine getireceğiz"* şeklinde oldu. Şüphe edenler açsın, o günkü matbuata baksın, bunu birçok gazetenin aynen tırnak içinde verdiğini görecektir. Onun için, bu yasayı, bu kanunu bu iktidarın çıkarmasının arka planını da görmemiz lazım.

Bu kanun ne getiriyor? Tam aklımızda kalsın diye biraz daha şematik hale getirelim, şekillendirelim. Bu kanun her şeyden önce Lozan'a aykırıdır. Lozan'ın neyine aykırıdır? Lozan'daki azınlıkla ilgili 42/3 maddesi diyor ki, *"varolan vakıfların mevcut halleriyle yaşamaları ve faaliyetlerine yardımcı olunması."* Bu kanun ne yapıyor? Varolan vakıfları Lozan'daki statülerinden, senetleriyle bağlı yapılarından çıkarıp, vatandaşlık esasına göre kurulan yeni vakıflarla eşitliyor. Eşitlenince ne oluyor? Şu oluyor: Bir Cemaati temsil eden ve hukukumuzun bir istisnası konumunda olan vakıf tüzel kişiliği, normalleştirilerek, genel kural haline getiriliyor. Bu her şeyden önce, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin *"Bir millet-eşit vatandaş"* temeline dayalı, çağın da gereği olan, yapıya aykırı. Bunun için, Anayasamız da, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve evrensel hukuk kuralları da, din, mezhep, felsefe, cins, ırk ve etnik grup gibi küme kimliğine dayalı, dernek, vakıf ve parti kurulmasına izin vermiyor. Ama Lozan'da taahhüdümüz olduğu için, *"var olan vakıfları"* nasıl olsa zaman içinde kendiliğinden tasfiye olacak düşüncesiyle, hukuk sistemimizin bir istisnası olarak kabul ettik. İşte bu Vakıflar Kanunu, bu geçici-istisna

halini, genel ve sürekli bir kural haline getirerek, vatandaş hukukunun yanına bir de cemaat tüzel kişiliği hukukunu koymuş oluyor. Bu çifte hukukluluk, Devletin yapısında ciddi bir çelişki ve çatlak oluşturmaktadır.

Yine, Lozan'daki cemaat vakfı, biraz önce Hocamızın da söylediği gibi mülhak vakıf, yani varislerine gelir sağlamak üzere kurulmuş vakıflar. Varisi kalmadığı zaman, vakıf yönetilemez hale geliyor ve "*Mülhak*" vakıf statüsü son buluyor, yeni adı "*Mazbut*" vakıf oluyor. Mazbut vakıflar ise, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne veya Hazine'ye intikal eden vakıf cinsleridir. Bu kanun, "*Mülhak*" vakıf statüsündeki azınlık cemaat vakıflarının "*Mazbut*" vakfa dönüşmesini önleyip, yeni tür vakıf statüsü kazandırarak, ilelebet yaşamasını sağlıyor. Hatta bu Kanun, öyle bir düzenleme getiriyor ki, artık vakıf yerine; imtiyazlı, güç kuvvet yetmez, vakıf ötesi siyasi kuruluşlar haline dönüşüyor. İleride temas edeceğiz.

Değerli Konuklar ve bizi Kanal B ekranlarında izleyen değerli izleyiciler,

Bu Kanun, diğer bir yönüyle de Lozan'a aykırıdır. Niçin aykırıdır? Lozan'da hiç kimsenin unutmaması gereken diğer şart, "*Mütekabiliyet*" dediğimiz, karşılıklılık esasıdır. Bu; Yunanistan Müslüman Türk azınlığa Lozan'da ve 1913 Atina Anlaşması'nda, (Yunan Sevr'i de denir) tanınan azınlık haklarına ne kadar riayet ediyorsa, buradaki azınlığa karşı bizim yükümlülüğümüz de o kadar olacak demektir. Osmanlı döneminde, 1913 de, Yunanistan'da kalan Müslüman Türk'ün haklarıyla ve vakıflarıyla ilgili yapılan anlaşma çok ayrıntılı hükümleri içeriyor, 1923 Lozan Antlaşmamız bunlara atıfta bulunuyor. Şu anda Yunanistan'daki Müslüman-Türkler, azınlık haklarının büyük kısmını kullanamıyor. Toprak mülkiyeti, yüzde 83'den yüzde 22'ye düşürülmüş, müftüsünü seçemez, Türküm diyemez, vakıf müteveli heyetleri azledilmiş vaziyette. Müslüman Türkler, kaybettikleri bu azınlık haklarının yanında, eşit vatandaşlık haklarından da önemli ölçüde mahrum bırakılmış.

Türkiye bu şartların hiçbirine bakmadan, Lozan'daki taahhütlerimizi tam olarak yerine getirmiş, hatta ondan da ileri gitmiştir. Bu kadar taviz verdik, artık bir teşekkür edilir beklentisine girenler yanılmıştır. Çünkü

taviz verenden dahası istenir. Öyle de olmuştur. Mesele siyasideir, hedefe varıncaya kadar devam edecektir. İşte Vakıflar Kanunu. Bu Kanun ile azınlık cemaat vakıfları, egemenliğimizi tehdit edecek imtiyazlı konuma getirilmiştir.

Burada çok önemli bir husus karşımıza çıkıyor. Azınlık cemaat vakıflarının mesnedi, dayanağı Lozan Antlaşması'dır dedik. Bu yeni Kanun cemaat vakıflarının Lozan'la ilgisini kesiyor. Çünkü Lozan 42/3. maddesi mevcut haliyle muhafazasını isterken; yani vakfiyesi, senedi, statüsü değiştirilemez, yeni mal edinemez, dini, hayri hizmetlerin dışına çıkamaz derken, şimdi bunların hepsi bir tarafa atılmakta, Lozan'la ilgisi kesilmektedir. Böylece Lozan'daki mesnedini kaybeden cemaat vakıfları, evrensel hukuk ve Anayasamıza da aykırı olduğundan, hukuken boşlukta kalıyor. Her türlü kanuni ve hukuki dayanaktan yoksun, meşruiyetini yitirmiş hale geliyor. Meselenin, belki de en önemli yönü burasıdır.

Değerli Konuklar,

Diğer bir husus, Sayın Genel Başkan Öztürk Hocamız ifade ettiler, 1935'te azınlık cemaatleri beyanda bulunmak üzere çağrıldı. Devletimiz bir hazırlık yapmıştı. 1926-1935 yılları arasında "*Lozan'daki taahhüdümüz mevcut hukuk sistemimiz içerisine nasıl yerleştirilecek?*" diye tam dokuz yıl dünyanın ünlü hukukçularıyla birlikte çalışılmış. Dini bir küme kimliğiyle ilgili tüzel kişilik, çağdaş devletlerde yok. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı. İmparatorluklar tasfiye olunca, modern dünya bir millet-eşit vatandaş hukukuna göre yeni bir düzene geçiş sürecine girdi. Ama bizim Lozan'da azınlık vakıfları aynı statüleriyle korunacak diye taahhüdümüz var. Onun için bütün Lozan zabitleri incelendi ve 1935'te - kanaatime göre, ben bunun uzmanı değilim, ama kanaat beyan etmem gerekirse- bu azınlık cemaatlerine hak etmedikleri kadar mülk ve tüzel kişilik tanındı. Lozan'da varolan cemaat vakıflarına, 1935'te "buyurun gelin" denilince, bir elin parmakları kadar vakıf ortaya çıktı. Gerisi vakıf değil, yani kanuna göre kurulmamış. Osmanlı döneminde nasıl kurulursa kanuni oluyor? Ya padişah fermanıyla kurulacak ya kadı kararıyla, hâkim kararıyla. Buna göre kurulmuş olan sadece 5-6 vakıf var. Gerisi, han, hamam, tarla, tesis, kilise, mezarlık, sinagog gibi

yapılar etrafında kümelenmiş gruplar. Hatta taşınmazların büyük kısmı kendilerine ait de değil. Nesli tükenmiş Hıristiyan grupların mallarına el koymuşlar, fiili durum yaratmışlar. Bir kısmı gelirinden kendi istifade ediyor. Osmanlı'dan gelen böyle bir karışıklık var ve bunlar, 1936 Beyanname'si denilen "*Kanun ekindeki beyannameyi doldurun*" denildiği zaman, dilekçe verip itirazda bulundular. Dediler ki, "*Biz vakıf değiliz, vakfiyemiz yok, onun için bizi vakıf saymayın.*" Buna ait imzalı dilekçeleri Vakıflar Genel Müdürlüğü kayıtlarında mevcut. İtirazın sebebi ise, doğrudur vakıf değiller. Dolayısıyla üzerlerine tescilli taşınmazlar da yok. Bu bir. İkincisi, vakıf olursak, halen kullandığımız taşınmazlar da, kendimize ait olmadığı için elimizden alınır endişesini taşıyorlar. Ama devletimiz "*Bonkörlük yaparak*" vakıf olup olmadığına bakmaksızın, dini grup, topluluk demeden, hepsini vakıf saymış, böylece 161 cemaat vakfı ortaya çıkmış. Bunlara tüzelkişilik verilmiş. Geçmişte kendilerinin kullandıklarını veya herhangi bir şekilde mülkiyet ilişkisi içinde olduklarını gösterebildikleri taşınmazları da tapuda üzerlerine tescil ettirilmiş

Buna rağmen azınlık cemaatleri, kendilerine ait olmayan mülkleri talepte ısrarı sürdürüyor. İhtilafın bir sebebi budur. Nitekim, adına 1936 Beyanname'si denilen, formları doldururken, sahibi hanesine "*Hz. İsa*", "*Hz Meryem*", "*Aziz Paul*" gibi isimler yazdılar. Sonra da bu malları istediler. Tabii ki hukuk bunu kabul etmez. Bir malın, bir değer varisi yoksa bütün dünya hukukunda o hazineye kalır, devlete kalır. Devletimiz buna rağmen, büyük bir iyi niyetle mümkün olan taşınmazları vermiştir. Ama bunlar, tam bir nankörlük eseri olarak, "*Mallarımız verilmedi*" demeyi sürdürdüler. Onların "*Mallarımız*" dediği, bütün Hıristiyan ahaliye ait mallardır, doğrudan doğruya kendilerinin mülkiyetinde olan mallar değil. Nitekim Sevr'de reddedilen maddede bu hüküm var. Diyor ki bu, 144. maddenin 3. fıkrası, "*mirasçısı olmayan mallar topluluğa ait sayılır ve onlara verilir.*" Yani diyelim ki o gün bir milyon Ortodoks Rum varsa, o bir milyonun malı, varisi yoksa talep eden cemaat vakfına verilecek.

Şu haddini bilmezliğe bakınız, Sevr'de kabul edilmeyen maddenin uygulanmasını, Milli Mücadele ve İstiklal Harbi ile kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nden isteyebilmektedirler. Dünyanın hangi hukukunda böyle bir durum vardır? Hıristiyanlar da Devletimizin vatandaşları

olduğuna göre, her vatandaşın tabi olduğu kurala uymaları gerekmeyecek mi? Bu kural, varisi olmayanın varisi devlettir.

Değerli Konuklar, Değerli İzleyiciler,

Bu yeni düzenlemeyle, tarihi vakıf hukukumuz ve kültürümüz de yok edilmektedir. Tamamen dini, hayri, insani gibi halisane hizmet anlayışının kurumları olan vakıflar, bu özelliklerini kaybediyor. Birer siyasi, ideolojik, ticari, içeride-dışarıda her türlü irtibatlar kuran, ye kaydeden, şube ve temsilcilik aan dernekler haline dönüşüyor. Osmanlı Devleti'nin son asrını herkes hatırlamalıdır. Koca cihan devletini kerten faaliyetlerden biri de, kurumsal misyonerlikti. Türkiye Cumhuriyeti'ni kuranlar, tarihi acıları birebir yaşadıkları için, misyonerliği yasaklamışlardır. Esasen AİHS'nin 9. maddesindeki din özgünlüğünün ihlali sayılan misyonerlik, bütün Avrupa'da yasaktır. Bizde bu yasak, Cumhuriyet tarihinde ilk defa 2003 yılında kaldırılmıştır. Demek ki, 2003'ten itibaren bireysel misyonerlik serbest hale getirilmiştir. Bu yetmemiş olacak ki, şimdi bu Kanun ile Osmanlı'daki kurumsal misyonerlik getiriliyor.

Bu cemaat vakıfları hangi imknlara sahip oluyor? Bu çok önemlidir. Bir defa dışarıdan aynı ve nakdi yardım almada hiçbir sınırlama konmamış. Bu yardımları, içeride sınırsız olarak istedikleri parti, dernek, grup, kişiye verebiliyorlar; ülkede istedikleri gibi, istedikleri yerlerde rgtlenabiliyorlar, sınırsız mülk sahibi olabiliyorlar, sınırsız işletme ve şirket kurabiliyorlar. Bilindiği gibi vakıflar, vakfiyelerinde yazılı olanın dışında mal edinemezler. Mal alıp, satamazlar. Bu Kanunla bunların hepsi değişiyor, çünkü artık bilinen anlamda vakıf kalmıyor. Cemaat ve yabancıların kuracağı vakıflar, müfredatını kendilerinin hazırlayacağı okullar açabiliyorlar.

Yani kurumsal misyonerlik faaliyetleri, okuluyla, şirketiyle, toprağıyla, iç-dış irtibatlarıyla, rgtleriyle Türkiye'yi örümcek ağı gibi saracak.

Bu Kanun, azınlık cemaati vakıflarının yanında, bir de yabancıların kuracağı, aynı sınırsız imtiyazlara sahip yeni vakıflar getiriyor. Efendim yabancılar zaten vakıf kurabiliyorlar cevabı, doğru değildir. Mevcut durumda yabancıların vakıf kurması özel şartlara tabidir. Onun içinde

birkaç tane vakıf kurulabilmiştir. Hele bunların, yeni yasanın getirdiği, her alanda sınırsızlık gibi imtiyazları karşısında, eskisinin sözü bile edilemez.

Bu yabancı vakıfları kimler açar diye düşünüldüğünde, cevabı çok açıktır. Osmanlı'nın son döneminde kimler açtıysa şimdi de aynı olacaktır. Yani kiliseler başı çekecektir. Bu bir. Buna şimdi, Batı'da siyasi partilerin, adı vakıf olan yan kuruluşları ilave edilecektir. Bu yeni modelle, hedef seçilen ülkede örgütlenmek, kendi ülkelerinin çıkarlarına göre çalışmak legalleştirilmektedir. Yine Batı'da, ABD ve AB'de, sömürgeciliğin yeni kurumlarından olan vakıfların finansmanı, tamamen devlet bütçeleriyle yapılmaktadır. Bu Kanundan sonra "SOROS"ların, çok çeşitleneceği ve doğrudan bağrımıza çörekleneceği açıkça görülmelidir.

Demek ki Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı'yı çökerten yeni bir misyonerlik kurumuyla karşı karşıya kalacak. Tataristan'dan gelen Yusuf Akçura Bey, malum büyük bir düşünce adamıdır ve Atatürk'ün yanından hiç eksik etmediği bir şahsiyettir. Onun çalışmasına göre, Osmanlı'nın son döneminde adına kolej dediğimiz 450'den fazla kilise okulu açılmış. Bu kolejler Anadolu'nun her tarafına yayılmış; tahsil çağındaki çocukların yüzde 50'si burada okuyor. Varlıklı aileler ve devleti yönetenlerin çocukları hep burada öğrenim görüyor. Çünkü bizim eğitim sistemimiz çökmüş, çocuklara doğru dürüst dünya ahvalıyla ilgili bilgi verilmiyor, buralarda da kaliteli eğitim var. Kaliteli eğitim var, ama oradan mezun olan bu milletin çocukları kendi kültürüne, kendi ruh köküne ve kendi değerlerine yabancılaşıyor. Kolejlerden mezun olanlar, sonra devleti idare ettiler. Her alanda. Bugüne kadar da o nesillerin devamı, ağırlıklı olarak görev yaptı. Hepimiz çeşitli şekillerde o nesillerin şu veya bu ölçüde etkisi altındayız, bunu kabul etmemiz ve bilmemiz lazım.

Değerli Konuklar, yine bu kilise okullarında sadece Türk ve Müslüman çocukları değil, esas itibariyle Bulgar, Yunan ve Ermeni çocukları eğitilmiş. Daha sonra gördük ki, bunlar, Osmanlı'ya karşı isyanlar çıkarmış, milyonlarca Türkün kanına giren ihanet hareketlerini yönetmişlerdir.

Efendim, bu Vakıflar Kanunu, bütün yönleriyle, tabii ki ifade edildi, kısa zamanda anlatılacak cinsten değil. Bu misyonerlik faaliyetleri üzerinde belki biraz daha durmak icap edecek, çünkü çok müşahhas örnekler var karşımızda. Ama vaktimiz yok.

Toparlayacak olursak, bu Kanun; Lozan'a, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Anayasamıza aykırıdır. Azınlık cemaatine ait vakıflar ise, her türlü hukuki dayanağını kaybettiğinden gayri meşru durumdadır. Yabancıların içimizde hiçbir sınır tanımadan tüzel kişilikler halinde örgütlenmeleri mümkün olacaktır; dünyanın hiçbir ülkesinde bunun benzeri yoktur.

Otuz yıldır bölücü terör belasıyla baş etmeye çalışan, bu uğurda 40 bine yakın insanını kaybeden, sosyal dokusu ciddi şekilde tahrip edilen, kaynakları eritilen, komşularında insanlık tarihinin en utanç verici tecavüz ve katliamları yaşayan, haçlılar tarafından kuşatılmış, üniter/milli devlet yapısı ve vatan bütünlüğü tehdit altına sokulmuş bir ülke olarak, Vakıflar Kanunu'nun zamanlaması çok düşündürücü ve ürpertici değil mi? Bu Kanun uygulandığında, Türkiye'nin ne hale geleceğini tasavvur etmek bile istemeyiz.

Değerli bakanlarım, milletvekillerim, hocalarım ve aziz gençler, sözlerimin sonunda, Vakıflar Yasası'nın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvuran Cumhuriyet Halk Partisi'ne teşekkür etmek istiyorum. Anayasa Mahkemesi'nin de acilen karar vermesini dilerim ve Milletimiz için hayati derecede önemli olan bu konunun her üniversite ve kurum tarafından gündemde tutulmasını temenni ediyorum. Özellikle medyamız, sınırlı sayıda hassasiyet gösterenler hariç, maalesef meselenin üzerinde gereğince durmamıştır. Hiç olmazsa medyamızın bundan sonrası için bu milli meseleyi ele alacağını ümit etmek istiyorum.

Hepinize, saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum. İnşallah bunun da üstesinden geleceğiz.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Efendim, tabii bu kadar kısa süre içerisinde yeni Vakıflar Yasası'nın ne kadar büyük tehlikeler getirdiğini bütün ayrıntılarıyla gözden geçirmek mümkün değil, ama üç değerli panelist de tehlikenin büyüklüğünü ve ne kadar akut halde olduğunu gösterdiler. Bu açıdan bir hukukçu olarak kendilerine gerçekten son derece minnet borçluyum.

Değerli panelistlerimiz saat 16.00'ya kadar, yani 20 dakikalık bir süre içinde sorularınızı yanıtlayacak. Sizden ricam, lütfen soru sorun, çünkü vakit çok az. Kafanızı kurcalayan, açıklamalar sırasında anlayamadığınız ya da kafanızda bazı soru işaretleri yaratan birtakım sorunlar varsa onları sorun. Lütfen kendiniz bildiri sunmayın, çünkü zaten 20 dakikadan fazla konuşmadı arkadaşlarımız. Sizler de onların bu hakkını çiğnemeyin ve ilk önce lütfen isminizi ve statünüzü belirtin. Buyurun.

AHMET ZEKİ BULUNÇ (Emekli Büyükelçi, Başken Üniversitesi Öğretim Görevlisi)- Efendim, çok teşekkür ediyorum.

Ben Ali Hocama bir soru sormak istiyorum: Konuşmanızda yanlış anlamadıysam Avrupa Birliği'nin vakıflarla ilgili bir düzenlemesine atıf yaptınız. Orada bir düzenleme var mı? O düzenlemeler ne ölçüde bugünkü düzenlemelerle uyumaktadır? Onların dışında bilinçli olarak bize az önce söylenen tehlikelerin yaratılmasını öngören bir strateji mi vardır? Buradaki iktidar, ayrıca bunları bilinçli olarak kendi düşündüğü siyasal rejim için de kullanmak istiyor mu? Teşekkür ederim.

Doç. Dr. ALİ AKYILDIZ- Efendim, çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle bir yanlış anlaşılmayı düzeltmemiz lazım. O açıdan da size ayrıca teşekkür ediyorum, demek ki bir yanlış anlaşılma var. Avrupa Birliği'nin bir vakıf hukuku müktesebatı yoktur, böyle bir müktesebat yoktur. Avrupa ülkelerinin her birinin kendi ayrı müktesebatı vardır. Bizim Medeni Kanunumuz da zaten İsviçre'den alınmış, yani Avrupa kaynaklı bir müktesebattır. Yani bizim Medeni Kanunumuzda mevcut olan hukuksal düzenlemeyle Avrupa'dakilerin öyle esaslı bir farkı zaten bulunmamaktaydı. Bu açıdan da yeni bir kanuna gerek yoktur. Zaten düzeltilmesi gereken hususlar da var idiyse, gelişmelere

uyarlanması gereken şey, onun Medeni Kanunun vakıf kısmında yapılması gerekiyordu. Böyle ayrı bir kanun yapılması, buraya tamamen azınlık vakıflarını monte etme amacını, yani sisteme monte etme, yamama amacını gütmektedir; Avrupa Birliği müktesebatında kesinlikle böyle bir şey yoktur.

Benim söylediğim şey, resmi bir kuruluş olmayan Avrupa Vakıflar Merkezi'nin (EFC – European Foundation Center) hazırladığı bir taslakla ilgilidir. Yani o daha resmi bir şey de değildir. “Avrupa Vakfı” diye bir tanım vardır orada; “Avrupa vakfı nasıl olmalıdır” falan... Yani vakıf hukukunu Avrupa bazında, Avrupa Birliği, hatta Avrupa Konseyi bazında mümkünse tek tipleştirmeye yönelik bir fikri çalışmadır. Hani bugünlerde Venedik kriterleri falan diye bir şeyler dolaşüyor ya piyasada, onun gibi kriterlerdir bunlar, yani resmi bir yönü yoktur.

Öbür söylediğiniz siyasal konulara gelince, zaten değerli konuşmacılar, siyaset bölümünden gelen konuşmacılarımız bunları çok güzel izah ettiler, ilave edecek bir şey yok.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun.

E. Korg. ERDOĞAN KARAKUŞ- Teşekkür ederim.

Benim sorum şu: Anayasa Mahkemesi inşallah iptal eder, ama Anayasa Mahkemesi iptaline kadar bir işlem olursa, bu işlem için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuru imkânı elde edebilirler mi? Genel olarak soruyorum.

Doç. Dr. ALİ AKYILDIZ- Bu tamamen hukuki bir sorun. Yasa için Anayasa Mahkemesi'ne başvuruldu ve yürürlüğünün durdurulması da istendi, ama henüz, bildiğim kadarıyla bu konuda bir karar verilmedi. O zamana kadar bir işlem yapılırsa ne olur? Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümez. Yasa iptal edilse bile o yürürlükte iken kazanılmış haklar korunur. Yani yürürlüğü durdurma kararı verilirse, ileriye yönelik olarak sonuç doğurur. Ama henüz hiçbir ses seda yok bu hususta. Anayasa Mahkemesi'nin başında şimdi daha önemli dertleri var. Bakalım Vakıflar Kanunu'na sıra ne zaman gelecek...

Buyurun.

Prof. Dr. YAŞAR NURİ ÖZTÜRK- Herhalde bunu fark etmiş olacaklar ki, kanunun yürürlük tarihi, Resmi Gazete’de yayımlandığı tarihtir. Halbuki içeride bu kanunun uygulamasıyla ilgili çıkarılması istenen 3-4 tane yönetmelik vardır, “yönetmelikler 6 ay içinde çıkacak” diyor. Hiç olmasa yürürlüğü de 6 ay sonra başlatarak bir teemmül ve tezekkür dönemi vermemiştir. Yani burada tabiri caizse ne vururlarsa götürecekler o zamana kadar.

OTURUM BAŞKANI- Ben kısaca hukukçu olarak bir şey eklemek istiyorum: Vakıf tanımının yapılmadığı bir Vakıflar Kanunu’nu ben kanun olarak kabul edemiyorum, olamaz böyle bir şey. Nedir vakıf? O zaman doktrinde herkes kendi kafasına göre bir vakıf tanımı uyduracak.

Buyurun.

ADEM DEMİR (Emekli General)- Ben Sadi Somuncuoğlu Bakanımıza sormak istiyorum: Bu mütekabiliyet esasının zedelenmiş olması, bizim müteakip dönemlerde örneğin başta Yunanistan olmak üzere bu ülkelerle olan ilişkilerimizde ne gibi olumsuzluklar ortaya çıkaracaktır? Burada bu yasayla birlikte, diğer hocalarımızdan da ilgili olanlar cevaplandırabilir, mütekabiliyet esasının zedelendiği defalarca söylendi. Mütekabiliyet, uluslararası ilişkilerde en önemli olan hususlardan bir tanesidir, biliyorsunuz. Sonuç olarak bu bizim bundan sonraki özellikle Yunanistan’la olan ilişkilerimizi ve diğer ülkelerle olan ilişkilerimizi nasıl etkileyecektir?

Teşekkür ederim.

SADİ SOMUNCUOĞLU- Efendim, bunun iki cevabı olabilir. Bir tanesi, Yunanistan Lozan’a ne kadar uyuyorsa, Türkiye de o kadar uymak üzere tekrar işlemleri, mevzuatı gözden geçirmelidir. Çünkü devletlerin bulduğu en etkili tedbir, karşılıklılık, mütekabiliyettir, işletilebilir bir tedbir olmasıdır. Yunanistan Batı Trakya’daki Müslüman Türk azınlığa, haklarını ne kadar veriyorsa, kanunları bellidir, uygulamaları bellidir, biz de aynısını yapmalıyız. Yalnız, özellikle uluslararası arka planı varsa, yani bu azınlık İstanbul’daki 2 bin kişi değil de Amerika Birleşik Devletleri gibi, Avrupa Birliği gibi, Yunanistan gibi birçok diğer

Hıristiyan dünyası veya Türkiye'yle ilgilenen güçler varsa, verilen tavizlerin her birinin geri alınması siyasi meseleler çıkaracaktır. Ama bu, siyasi iradenin kararlılığına bağlıdır. Mesela, Türkiye şu anda Patrikhaneyi denetleyemiyor. Hâlbuki Patrikhane bir Türk kurumudur, Patrik de Türk vatandaşıdır; ama Patrikhane'yi Türkiye denetleyemez, egemen bir devlet olduğumuz, kanunlar yetki verdiği halde. Niye? Çünkü Patrikhane'nin bugüne kadar her istediği verilerek bir statü oluşturulmuştur. Şu anda Patrikhane, fiilen ekümenidir. Patrik devletlerle yazışmasında, "Yeni Roma, Kostantinopol ve Ekümenik Patrikhane'nin Baş Patriği" unvanını, resmen kullanıyor. Söyler misiniz "Yeni Roma" neresidir? Hani bunlar Devlet olma peşinde değillerdi?

Lozan'a aykırı bu fütursuzluk, iktidar tarafından görmezlikten geliniyor, hatta onların kendi meselesi denebiliyor. Kutsal Meclisi'nin yarısı yabancı papazlardan oluşuyor. Bu da Lozan' aykırıdır. Ama ses yok. İşte bu tehlikeli tavizlerin zamanında verilmemesi lazım Sonradan düzeltilmesi çok sıkıntılı olacaktır. Ama bundan çekinmemek lazımdır. Öte yandan Devletin kendini koruma imkânı denebilecek olan karşılıklılık ilkesine, sizin yöneticileriniz karşı çıkıyorsa, iş daha da çetrefilli hale geliyor demektir. Kısaca, mütekabiliyet ilkesi, kendi siyasetçilerimizin eliyle kullanılamaz hale getiriliyor.

İkincisi de, Yunanistan'la Avrupa İnsan Hakları ve diğer uluslararası zemin ve mahkemelerde mücadele etmek şarttır. "Müslüman Türk azınlığın imkânları sınırlıdır", onlar uzun soluklu ve kaynak isteyen böylesine mücadeleleri yapamazlar. Onun için hukuk büroları kurarak, usulüne uygun şekilde, oralarda Lozan'daki haklarını almaları için aktif, ciddi çalışma yapabiliriz. Kendi kaderlerine terk edilmiş durumda bırakmamak, bir iki temenni ve beyanla bu işlerin düzeleceği gibi bir gafletten uzak olmak şartıyla.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim.

Buyurun.

FATOŞ İNAL (Türk Kadınlar Konseyi Derneği Genel Başkanı)- Efendim, ben Türk Kadınlar Konseyi Derneği Genel Başkanıyım. Konsey adı Avrupa Konseyi'nden geliyor, ona danışman olan her

ülkede kadın kuruluşlarından bir tanesi Türkiye ayağıyız.

Efendim, Avrupa Birliği ile olan münasebetimizde bir başmüzakereci-miz var. Benim gibi İspanyol Konseyi'nden olan bayan Oliveda'yla bir konuşmamız sırasında dedim ki, "sizin ülkenizde çok toprak satıldı yabancılara, ne yaptınız?" "Dur dedik, bir limit koyduk, müzakere ettik ve şimdi de ancak yabancılar, kondominyum şeklinde ev alabilir, yani 44 seneliğine, 88 seneliğine." Peki, bizim bir Başmüzakerecimiz var, müzakerecilerimiz var; "bu bana uymuyor, bu elbise bana uymuyor" demek hakkına sahipler ve "limit koyarım, şu kadar vakıf şey yapabilirsiniz" demek hakkına sahipken neden demiyorlar? Biz sivil toplum olarak ne yapabiliriz? Madem benim bir sesim var, Başmüzakereci'ye de yazmak, sormak hakkım değil mi?

İkinci bir şeyi de söylemek isterim: Yeni bir haber aldım. Ben de bir Batı Trakya Türk'ü olan aileden geliyorum. İskeçe Türk Derneği, biliyorsunuz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne müracaat etmişti. Türk ismini kullanırmıyorlardı. Son bir haber, zannediyorum ki davayı kazanıyorlar.

OTURUM BAŞKANI- Artık Türk adını kullanacağız, çok şükür. Çok teşekkür ederim.

Yalnız, Sayın Generalimin sorusunun yanıtına arkadaşımızın ekleyeceği küçük bir husus var. Buyurun efendim.

Doç. Dr. ALİ AKYILDIZ- Burada, mütakabiliyet tartışmaları üzerinde de durmak gerekir. Tabii bu mütakabiliyet konusu çok tartışıldı, ama işin özüne girmeden böyle biraz ne olarak tartışıldı? Demagojik bakımdan tartışıldı. Denildi ki, "vatandaşla devletin mütakabiliyeti olur mu?" Tabii ki vatandaşla devletin mütakabiliyeti olmaz, ama devletin anlaşmadan kaynaklanan yetkisi burada ortadan kaldırılıyor, yani Yunanistan'a karşı olan talep yetkisi ortadan kaldırılıyor. Nasıl kaldırılıyor? Çok küçük bir iki şey söyleyeceğim. Birisi, Yunanistan'da da son 20-30 yıl içerisinde iki tane vakıflar kanunu kabul edildi. Bunlardan bir tanesi 1980 tarihli, 1091 sayılı Kanun, diğeri de 2007 tarihli, çok yeni bir kanun. Çok enteresan bir şey: 1980 yılındaki

kanunda kapsam, dayanak anlatılırken diyor ki, “25 Ağustos 1923 tarihli kararnameyle onaylanan Lozan Barış Antlaşması” ve (b) şıkkında da “Yunanistan’daki Müslüman vakıfları, Milletlerarası mütekabiliyet ilkesi saklı tutularak işbu yasayla düzenlenmektedir” diyor. 2007’de dayanak sadece “1923 tarihli kanunun 3. maddesiyle onaylanmış olan Lozan Barış Antlaşması” diyor; yani Lozan’la bağlarını bir şekilde kuruyorlar. Biz ne yaptık şimdi? Yeni Vakıflar Yasası’nın Lozan’la bir bağı yok. Biz artık Lozan konusuyla bu vakıfların bağınu bu düzenlemeyle koparmış olduk. Yunanistan, 2007 tarihli Vakıflar Kanun’da Lozan’a atıf yapıyor, ama karşılıklılık ilkesinden orada da söz edilmiyor. Bu, Yunanistan’ın anılan ilkedden vazgeçtiği anlamına gelmiyor. Lozan’a atıf yapmakla, aslında karşılıklılık ilkesine de zaten yasada yer vermiş oluyor. Bence, Yunanistan’ın yeni yasaya bu ilkeyi koymaması, Türkiye’deki tartışmaları etkisiz kılmak için göstermelik bir harekettir. Sadece bizde ne Lozan ne karşılıklılık söz konusudur. Bu, bir Kurtuluş Savaşı sonrası aylarca süren görüşmelerden sonra elde edilmiş hukuksal mevzilerin hovardaca terk edilmesidir. Bu, nitelendirmekte zorlandığım bir yasama yanlışlığıdır.

Öte yandan, Lozan’a dayanmayan bir azınlık vakfının, gerçekte Türk Hukuku’nda bir anayasal dayanağı da yoktur. Çünkü gayrimüslim azınlık vakıflarının Türk Hukuku’ndaki tek meşruiyet kaynağı Lozan Antlaşmasıdır.

SADİ SOMUNCUOĞLU- Kamuoyunda şu demagoji yapılıyor: “Efendim, vatandaşlarımıza kötülük mü edeceğiz? Yunanistan vatandaşına kötülük yapıyor diye, biz demi yapacağız?” Evet, Hıristiyanlar da bizim vatandaşımızdır. Vatandaşlık hukuku bakımından ülkemizde herkes gibi Hıristiyan vatandaşlarımız da aynı durumdadır. Birbirine eşittir. Burada tartışılan bu değil, azınlık hukuku açısından karşılıklılık meselesidir. Azınlık haklarını karşıımızdakilerin tanıdığı kadar bizim yükümlülüğümüz olacak demektir. Bu ayrı bir konudur, eşit vatandaşlıkla karıştırılmamalıdır.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun.

FİKRET UZUNHASAN (20-21. Dönem Muğla Milletvekili)- Sorum Sayın Bakanımız Sadi Somuncuoğlu’na ve Sayın Öztürk’e: İki olay:

Birincisini bugün enine boyuna burada panelistler bize izah ettiler. Vakıflar Yasası incelendiği zaman, bütün maddeleri bu vatana ihanetle eşdeğer. Bağlantılı olarak şimdiki Reiscumhurumuz, ki o zaman Dışişleri Bakanıydı ve şimdiki Başbakanımız, 4 Aralık 2005 tarihinde –tarihte yanılmış olabilirim, ama hatırımda böyle- “Türkleri yeryüzünden silmemiz gerekiyor” diyen Papa 6. Paul’un heykeli önünde Avrupa müktesebatı haline getirdikleri, imzalayarak...

OTURUM BAŞKANI- Anayasa imzaladılar.

FİKRET UZUNHASAN- Evet, imzaladılar ve bu iki hadisede de bütün maddeleri incelediğiniz zaman, başlangıçta da söylediğim gibi, vatana ihanetle eşdeğer maddeleri içermektedir. Ben bunları incelediğim zaman kafamdaki soruyu şimdi sormak istiyorum: Acaba AKP Hükümeti, bunları çıkarmakla ve altına imza atmakla ne yapmaya çalışıyor? Siyaseten ne yapmak istiyor? Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- AKP’li milletvekili yok aramızda, ama olsun, sorular size soruldu.

SADİ SOMUNCUOĞLU- Efendim, uzun bir bahis, çünkü tam anlatılmazsa yanlış anlaşılabilir. Bu sözde “sivil” anayasa taslağını okumuşsanız, devletin kimliğiyle, milletin kimliğiyle ilgili yeni düzenlemeler getirilmek isteniyor. Büyük Atatürk, “Hangi kökenden gelirse gelsin, Anadolu’da yaşayan herkes, aynı milletin şerefli, eşit evladıdır” demiş. Hepimiz bir milletiz. Eşit vatandaş ve tek millet esasına göre kurulan devletin adı milli devlettir. Dolayısıyla devletin kimliği de bu milletin kimliğidir, birbirinden ayrılmaz. Bunu değiştirmek istiyorlar, renksiz-kokusuz, ruhsuz “vatandaşlık kimliği” gibi bir ucube ile. Abdullah Gül Bey diyor ki, “Biz çok uğraştık, iç dinamiklerle bu dönüşümü yapamayacağımızı anladık. Bunun için dış siyasi dinamiklerle işbirliği yapmaya karar verdik.” Bunların akıl hocası olarak bilinen, şöhret yapmış Korkut Özal Bey de diyor ki, “Cumhuriyete itirazımız yok, ama bir ırka göre kurulmuş, öbürleri yok sayılmış.” Yani hepimizin, hangi kökenden gelirse gelelim, bu milletin evladı olduğumuzu kabul etmiyor, tam bir ırk taassubuyla bütünlüğümüzü 25-30 parça halinde görüyorlar. Bu kabul, yeni bir rejim, yeni bir devlet yapısı

arayışını getiriyor. Mesela Irak'ta benzeri deneniyor, Allah korusun. Yugoslavya'da denendi, gördük, oralar kan revan içinde kaldı.

Bütün dünya devletleri millidir, çünkü bir millete aittir. Amerika Birleşik Devletleri gibi 72,5 kökenden gelebilir, ama herkes “Amerikan milletindeniz” der, 50 devlet (eyalet) var, onun çatısı da federal devlet, 50'si de Amerikan milletin devletidir. Dolayısıyla federasyon olduğu için idare şekli üniter değil, ama tek millete dayalı olduğu için millidir, Almanya da öyledir. Bizdeki federasyon tartışmaları bunlara benzemez. Bize, ayrı ayrı etnik gruplara dayalı bir rejim dayatılıyor ki, bu Türkiye bütünlüğüne atom bombası atmak gibi bir şeydir. Etnik/ırk topluluğu, siyasi, sosyal, hukuki ve kültürel kurumlarını yeterince geliştiremediği için millet olamamış, ama bir milletle bütünleşmiş gruplardır. Bu, bütün devletler ve milletler için geçerli bir yapıdır.

Ama kesin olarak söyleyebiliriz ki, bin yıldır aynı dinin mensupları olarak, her şeyi bir ve bütün olmuş bu milleti kimse felakete sürükleyemeyecektir. Çünkü bu millet buna razı olmaz. Onun için, - belki hoş görmeyenler olabilir, onlar affetsin- tarihi boyutunu gözden kaçırmayalım diye Batı yerine zaman zaman Haçlı talepleri diyorum. Biliyorsunuz, İkiz Kuleler bombalanınca, Bush “Haçlı seferleri başlıyor” demişti. Biz unuttuk, ama onlar unutmamışlar. O boyutu da dikkate alırsak, dışarının talepleri içeride güçlü ittifaklar buluyor, tehlike de bu sebeple büyüyor dememiz lazım özetle.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun Sayın Öztürk.

Prof. Dr. YAŞAR NURİ ÖZTÜRK- Bu son iktidarın, iki dönem devleti, ülkeyi yöneten iktidarın temel amaçlarından birisi, Türkiye'yi çok hukuklu hale getirmek, çok hukukluluğu yaratmak. Bu nereden geliyor? Nereden aldılar bunu, nereden tevarüs ettiler? O zaman Parlamento'da da bunu bir vesileyle açmıştım. Bunun esas mürevvici, baş mimarı, başını çeken, Damat Ferit'tir: 1910'lu yıllarda -ki biliyorsunuz 5 kabineye sadrazamlık, başbakanlık yapmıştır- Osmanlı Mebuslar Meclisi'ne şu gerekçeyle kanun sevk etti: Dedi ki, “Biz hâkimiyetten filan bahsedemeyiz, biz çokuluslu bir milletiz. Binaenaleyh çok hukukluluk olacak; Osmanlı'nın egemenliği filan tâbirleri yersizdir.” Damat Ferit'in bu teklifi, Meclisi Âyan'dan

dönmüştür. Şimdi onu “Kamuda Yeniden Yapılanma” adı altında getirdiler. Kamu Reformu Tasarısı münasebetiyle bunları gündeme getirdik, çünkü o tasarı, yerel yönetimleri güçlendirme tasarısı değildi. Tahlil ettiğiniz zaman, doğrudan doğruya Damat Ferit’in 1910’larda yabancıların bastırmasıyla Osmanlı Parlamentosu’na taşıdığı, ama çıkarmaya muvaffak olamadığı kanundur veya tekliftir. Şimdi bunu Kamu Reformu Tasarısı’yla bir bütün halinde birden yapamadılar, parçalara böldüler. Bu Vakıflar Yasası da onlardan bir tanesidir. Daha arkadan neler gelecek, bunu bilemiyoruz.

Bunu kendilerinin ifadesiyle şöyle özetlemişlerdir: AKP kurmaylarından bir arkadaş diyor ki, “Cumhuriyet tarihinde dış dinamiklerle iç dinamikler ilk defa örtüşüyor.” Bunu AKP bu şekilde ifade etmiştir. Alman Dışişleri Bakanı da aynı şekilde ifade etmiştir; demiştir ki, “Cumhuriyet tarihinde ilk defa hiçbir rahatsızlık duymadan çalıştığımız bir hükûmet mevcuttur.” Bunu işbaşındayken söylediler. Geçen gün kapatma davası açıldığında, eski Başbakan Schröder’in sözlerini burada hatırlayalım; Türk yargısını ve binnetice Türk Milletini onursuzlukla itham etti. Dedi ki, “Böyle bir hükûmetle bu kadar verimli çalışmaları yaparken, Türk yargısı tarafından bunlara problem çıkarmak, bir onursuzluktur.” Peki, Türkiye’deki sıkıntıların yargıya havale edilmesi, bir hukuk devletinde sıkıntıların hukuka havale edilmesi, bir iddiayla hukukun önüne getirilmesi onursuzluk ise, Schröder’in onuru nedir? Bunu Türk Milleti’nin cevaplaması ve aklında tutması lazımdır.

OTURUM BAŞKANI- Çok teşekkür ederim efendim. Bunun sonu bitmez; federasyon Türkiye’ye hiç uymaz. Schröder’e göre hukuk, kendi hukukudur, bize empoze edeceği hukuktur. Buyurun.

GÖKÇE ATLIHAN (Uluslararası Ticaret Bölümü İkinci Sınıf Öğrencisi)- Sayın Öztürk, aktarılan fonlardan bahsetti. Ben bir şey sormak istiyorum: Yillardır **Soros Vakfı**’nın yaptığı şey, bu başlık altına giriyor mu? Bir de **Necip Hablomitöglü**’nun “**Alman Vakıfları ve Bergama Dosyası**” adlı kitabında bu tehditten zaten yıllardan beri bahsediliyor, yasa 2008’de çıktı, yani çok daha yeni bir şey değil, değil mi?

Teşekkürler.

Prof. Dr. YAŞAR NURİ ÖZTÜRK- Eski şartlarla, yani cemaat vakıflarına ve yabancı vakıflara bu imtiyazların hiçbiri verilmediği halde, Alman vakıflarının Türkiye'deki icraatından duyulan rahatsızlık, bir yığın insan tarafından gündeme getirilmiştir. Şimdi ise o şikâyetleri yapamayacaksınız, öyle bir tartışma açamayacaksınız. Gelecekler ve istediklerini alıp istediklerini yapacaklar. Bunlar demin de söyledim, bir tavaif-i mülûk yaratıyorlar, yani küçük devletçikler. Bu **devletçikler, bunlar maddî anlamda küçük görünecekler, ama en büyük güçlerden malî, stratejik ve siyasî destek aldıkları için, Türkiye'nin bunların herhangi biriyle baş etmesi mümkün olmayacaktır; bunu göreceksiniz. Yani bu yaratılacak devletçiklerin hiçbiriyle Türkiye baş edemez. Kaldı ki bunlar, belki ileride aralarında federasyonlar, konfederasyonlar kurarak âdeta yeni bir süper güç federatif sistemiyle Türkiye'nin üstüne çullananacaklar.** Bir ifade kullanmıştım; **Sevr'le gerçekleştirilmek istenen harita parçalanması, bu yolla gerçekleştirilecek. Zaten Büyük Ortadoğu Projesi dediğimiz, İlmî İslam projesi dediğimiz projenin esas hedefi de Ortadoğu coğrafyasında İsrail'den büyük devlet bırakmamadır.** Bunun ana hedefi budur ve tabî bunun göbeğinde Türkiye vardır. Bu hesaba göre Türkiye'den üç tane, dört tane devlet çıkarmak istiyorlar. Siz buna terörle yaratılmak istenen parçalanmayı engelleyerek problem çıkardıysanız, yaptırmadıysanız, terörü dinle kucaklaştırarak işi bitirecekler.

Bakın, ben bunu Meclis kürsüsünden 23 Nisan olağanüstü toplantısında, 2005 ve 2006'da gündeme getirdim. **Amerika'nın Apo'yu Türkiye'ye teslim etmesi, Türkiye'ye jest yapmak için falan değildi. Marksist bir örgüt olan PKK'yı, ondan rahatsız olan, bu devlete bağlı olan Müslüman-dindar insanlarla kaynaştırma hedefine yönelikti.** Amerika bunda başarılı olmuştur. Esas, PKK, bundan sonra Türkiye'nin başına dert olacaktır. Nitekim **tarihimizde ilk defa –geçen gün bir ekranda da söyledim- Kürtçülük lehine cami eylemleri yapılmıştır.** Bu çok hayati bir noktadır.

İkincisi, birkaç gün önce basına, sitelere düştü, Öcalan, peygamberler şehri Urfa'da bir ilahiyat akademisi kurulması için taraftarlarına talimat

veriyor ve ilave ediyor: “Bu iş dine dönmeden olmaz. Ben de oraya döndüm ve Hazreti İbrahim’den beri bütün dinleri tetkike başladım, buna önem verin” diyor. İşte sonuç alınmıştır.

Bakın, Amerika bin yıllık dinimizin adını değiştirip “*İlmli İslam*” koyuyor, bu işe müdahale ediyor. **Huntington** her konuşmasında İslam’la ilgili 30-40 tane tespit yapıyor. Bunlar bunu yapıyor, ama Türkiye’de bu zehrin panzehirini üretmemiz lazım dediğimizde, kendine göre laik geçinen bir yığın insan, başta benim bidayette içinde olduğum partinin Genel Başkanı, “**Biz laik adamız, böyle din söylemleri falan kullanmayız**” demiştir. Ama **Bush** kullanıyor ve Türkiye için kullanıyor, **Huntington** kullanıyor, Dick **Chaney** kullanıyor, **Blair** kullanıyor. Siz nasıl kullanmayacaksınız? Yani bu din üzerinden tahribi nasıl aşacaksınız? O zaman çaresini gösterin. Bunların cevabı olmamıştır, ama birkaç hafta önce, “Biz laik insanız, din söylemi kullanmayız” diyen zât, ayet, hadis okumaya başlamıştır! Şimdi Türkiye buradadır.

Bu Vakıflar Yasası ile bu tahribat içeride ve dışarıda güçlendiriliyor. Bunun Türkiye'nin başına açacağı dert, tarihte eşi-menendi görülmemiş bir dert olacaktır. Anayasa Mahkemesi bu işi durdurur, durdurur; durdurmazsa Türk halkının bunu bir kurtuluş savaşı gibi telakki ederek ayağa kalkması lazım diye düşünüyorum, başka bir çıkışı yok bunun.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim.

Buyurun.

Prof. Dr. MEHMET HABERAL- Panelistlerimize çok teşekkür ediyorum.

Önce şunu özellikle belirtmek istiyorum: Gerçek onursuzlar, tarihten ders almayan, binlerce insanı katleden, aslında ikiyüzlülük artık aranır oldu, çokiyüzlüler, işte ifade ettiler, o kişi gibi, o kimse, Almanya’nın başbakanı mı, neyse, o kişi gibi bugün sadece benim ülkemle ilgili değil, gerçekten dünyada birçok insanı katletmeye devam eden yaratıklardır, gerçek onursuz onlardır. Her zaman toplumumuzla gurur duyuyoruz, çünkü bu toplum, gerçekten yıktırılan, kim yıktırdı, bunu

buradan hep söylüyorum, maalesef bugün peşinde koştuğumuz, birçok insanımızın maalesef peşinde koştuğu o Avrupa Birliği dediğimiz o ülkeler yıktı. Ama çok şükür ki, Atatürk ve arkadaşları ve aziz şehitlerimiz, o yedi düvele gereği şekilde derslerini vererek, ne dedim; onlara Ankara'nın kahvesi değil, Ege'nin sularını reva gördüler ve gereği yapıldı.

Değerli konuklar; maalesef biz, burada da gördüğümüz gibi ya hep müdafaa etmek durumundayız, yani hep kendimizi savunmak durumunda kalıyoruz veyahut da maalesef zaman zaman ve özellikle son zamanlarda olduğu gibi, ülkemizi yönetenlerin bir grubu, birilerini memnun etmek için ülkemizin geleceğini dahi zedelemeye kalkışmaktan hiçbir zaman çekinmiyorlar. Bir defa eğer siz, bir masanın etrafında oturuyorsanız, o masanın etrafında oturanlar kadar güçlü değilseniz, hayal görmeyin, o masanın etrafında oturan güçlülerin söylediklerini kabul etmek zorundasınız. Onun için, Atatürk ne dedi; Türk, çalış, güven, ondan sonra övün. O zaman biz çalışmak durumundayız.

Bir başka şey değerli konuklar, maalesef şöyle baktığımız zaman, biz tarihimizi ve milli kültürümüzü yeteri kadar ülkemize sindiremedik. Bunu yapamadığımız içindir ki, Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin atıldığı Çanakkale'yi bile öğrencilerimiz artık bilemez duruma geldi. Bu, gerçekten büyük bir talihsizliktir. Elbet ki bunun sorumluluğu hepimize aittir; sadece birilerine değil. Hiçbirimizin mazereti olamaz. Demek ki bizler de yeteri kadar tarihimize ve milli kültürümüze sahip çıkamadık. Hiç olmazsa bu olaylardan ders alalım ve bundan sonra çıkmaya çalışalım ve çıkalım. Başka türlü o milli kültürümüzü yerleştiremeyiz. Ama ben ilave ediyorum, diyorum ki, maalesef ülkemize bunlar yerleşmezken, savaş meydanlarında ve masa başında bizi mağlup edemeyenler, maddi güçlerini kullanarak bunu çok iyi yapıyorlar. Ülkemizde bakın, hemen hemen her insanımızın elinde bir telefon, büyük ekseriyetinin altında da en son model arabalar var.

İkincisi, maalesef dilimize sahip çıkamadık değerli konuklar. O kadar ki, yabancı dilde eğitim yapmak bir ayrıcalık haline geldi. Siz kendi dilinize sahip çıkmazsanız, başkası çıkar mı? İşte söylediler değerli panelistler, ne dediler; yüzlerce kolej açıldı, kiliseler vasıtasıyla kendi kültür, kendi eğitimlerini verdiler. Ama biz maalesef yabancı dilde

eğitim ile yabancı dil öğrenmeyi birbirine karıştırdık. Yabancı dil öğrenmek medeniyetin gereğidir. Eğer siz yabancı dil öğrenemezseniz, uluslararası düzeyde söz sahibi olamazsınız. Onun içindir ki bugün Başkent Üniversitesi'nde biz diyoruz ki, eğitimler Türkçedir, bununla gurur duyuyoruz, ama lisan barajdır. Başkent Üniversitesi'nden mezun olacak bizim öğrencilerimiz, asgari bir lisan öğrenmek durumundadır. Bugün gururla söyleyebilirim ki, aşağı yukarı 700'den fazla öğrencimiz birden fazla lisan öğreniyor, çünkü biz ayrı bir birim oluşturmuşuz ve bu kurumda isteyen öğrencimiz, 10 tane lisan rahatlıkla öğrenebilir, bu başka şey. Ama bizim birinci görevimiz, ne diyoruz; Türkçemiz, dil bayrağımızdır değerli konuklar. Bunu bütün toplumumuzun yapması gereklidir ve bana göre, ülkemizin eğitim sisteminin de temeli bu olmalıdır.

Üçüncüsü, maalesef gerçek Kur'an-ı Kerim'deki dinimize sahip çıkmadık değerli konuklar. Eğer öyle olmamış olsaydı, inanıyorum ki bugünkü yaşadığımız olayların birçoğunu yaşamamış olacaktık. Eğer böyle olmuş olsaydı, o zaman bu toplumu birileri çıkıp laikler-antilaikler, inananlar-inanmayanlar diye ayıramayacaktı. Çünkü biz şunu rahatlıkla bugün nasıl söylüyorsak, toplumumuzun her insanı da onu söyleyebilmeliydi: "Biz yalnız Yüce Allah'a kulluk ederiz, yalnız Yüce Allah'tan yardım dileriz." Eğer öyle olmuş olsaydı, işte o zaman toplumumuzun insanları, işte bir torba kömüre, bir paket bulgura, yarım kilo şekere muhtaç olmayacaktı. Hiç olmazsa değerli konuklar, bundan sonra bunları dikkate alarak yönümüzü ve yolumuzu çok daha iyi çizelim ve ülkemizin geleceğine, özellikle istiklaline gölge düşürmeye kalkanlara gerekli dersi verelim.

Ben tekrar siz panelistlere ve siz çok değerli konuklara çok teşekkür ediyorum. Bu bizim görevimizdir, bu görevi yapmaya Türkiye Cumhuriyeti'nin vatandaşları olarak devam etmeye mecbur değil, mahkûmuz.

Hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI- Çok teşekkür ederiz Sayın Rektörüm. Efendim, panelimiz sona ermiştir. Hepinize teşekkür ederiz.